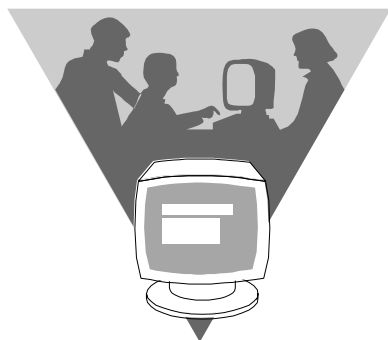

GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

Departament Statystyki Społecznej

Objaśnienia

do Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności

(Kartoteka ZG, Ankieta ZD, Formularz ZA)

Warszawa, listopad 2006 r.

CZEŚĆ I

PRZEPISY OGÓLNE

§ 1

Podstawa prawna badania

Podstawą prawną Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności jest ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (**Dz. U. z 1995 r. Nr 88, poz.439 wraz z późniejszymi zmianami**).

§ 2

Cel badania

Podstawowym celem Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności jest uzyskiwanie danych o wielkości i strukturze zasobów siły roboczej.

Wyniki badania będą służyły głównie do:

- ustalania bilansów siły roboczej z wyróżnieniem trzech podstawowych kategorii ludności: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo,
- analizy zmian aktywności ekonomicznej ludności w różnych grupach społeczno-zawodowych i przekrojach terytorialnych,
- analizy sytuacji na rynku pracy, w tym oceny skali i stopnia zmian natężenia bezrobocia w ujęciu przestrzennym,
- charakterystyki społeczno-demograficznej osób bezrobotnych,
- analizy struktury zatrudnienia według cech społeczno-demograficznych i zawodowych.

§ 3

Forma i zakres badania

1. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności prowadzone jest przy zastosowaniu metody reprezentacyjnej. Oznacza to, że wyniki uzyskane na podstawie badania wylosowanej próby uogólnia się na populację generalną.
2. Podmiotami badania są **osoby w wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.
3. W losowaniu nie biorą udziału pomieszczenia w obiektach ruchomych i w obiektach zbiorowego zamieszkania oraz pomieszczenia prowizoryczne.
4. Badaniem nie są obejmowane osoby nieobecne w gospodarstwie domowym przez okres powyżej 3 miesięcy.

Osoby, które:

- odbywają służbę wojskową,
- odbywają karę pozbawienia wolności,
- mieszkają w internatach, domach studenckich, hotelach pracowniczych, domach opieki społecznej i innych gospodarstwach zbiorowych,
- przebywają za granicą

powinny być jedynie rejestrowane w Kartotece Gospodarstwa Domowego ZG na podstawie informacji uzyskanych od innych członków gospodarstwa domowego.

5. Od I kwartału 2004 r. badaniem objęci są **wszyscy** cudzoziemcy będący członkami wylosowanych gospodarstw domowych.

§ 4

Organizacja badania

Pracami związanymi z przygotowaniem i prowadzeniem Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności kieruje Departament Statystyki Społecznej GUS we współpracy z Departamentem Koordynacji i Organizacji Badań. Na terenie województw badanie prowadzą urzędy statystyczne.

§ 5

Ogólne zasady metodyczne

1. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności **prowadzone jest kwartalnie** na próbie gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Dobór prób kwartalnych odbywa się według zasad tzw. schematu rotacyjnego. Co kwartał dokonuje się częściowej wymiany prób elementarnych.
2. **Przedmiotem badania** jest sytuacja w zakresie aktywności ekonomicznej członków gospodarstw domowych, tzn. *fakt wykonywania pracy, pozostawania bezrobotnym lub biernym zawodowo w tygodniu objętym badaniem*.
3. Badanie realizowane jest **metodą obserwacji ciągłej** (ruchomy tydzień badania). W każdym z 13 tygodni kwartału badana jest 1/13 część kwartalnej próby wylosowanych mieszkań. Przy tej metodzie obserwacji wyniki badania ilustrują sytuację na rynku pracy w okresie całego kwartału.
4. Przez **badany tydzień** (tydzień obserwacji) należy rozumieć **siedem kolejnych dni od poniedziałku do niedzieli**.
5. Badanie ankietowe należy przeprowadzić w ciągu 7 dni następujących po tygodniu wyznaczonym do obserwacji. Tydzień, w którym badanie jest przeprowadzane, nazywa się **tygodniem ankietyzacji**.
6. Badanie prowadzone jest przez ankieterów w wylosowanych mieszkaniach. Pierwsza wizyta ankietera powinna być poprzedzona listem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego informującym o celu badania oraz o fakcie wylosowania mieszkania do badania.

7. Odpowiedzi na pytania powinna udzielać osoba, której ankieta dotyczy. W szczególnych przypadkach dopuszcza się możliwość, aby za osobę nieobecną udzielił odpowiedzi inny członek gospodarstwa domowego, zorientowany w sytuacji zawodowej osoby nieobecnej.
8. Badanie prowadzone jest przy użyciu dwóch formularzy:
 - 1) **Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG**, która przeznaczona jest dla każdego gospodarstwa domowego znajdującego się w wylosowanym mieszkaniu; Kartoteki ZG stanowią rejestr gospodarstw domowych przez cały cykl badania,
 - 2) **Ankiety ZD**, która wypełniana jest co kwartał dla każdej osoby objętej badaniem, tj. osoby w wieku 15 lat i więcej, obecnej w gospodarstwie domowym lub nieobecnej przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące.

Dodatkowo wprowadzony został **formularz ZA**, który wypełniany jest w wypadku nieprzeprowadzenia wywiadu (np. odmowa, nieobecność mieszkańców).

§ 6

Zadania Urzędów Statystycznych

Pełny zakres obowiązków urzędów statystycznych związanych z realizacją badań ankietowych prowadzonych przez GUS został opublikowany w „Zasadach organizacji i działalności sieci ankietowników statystycznych i rzeczoznawców” (GUS, kwiecień 2000 r.).

Do szczegółowych zadań urzędów statystycznych w zakresie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności należy:

1. prowadzenie przez okres badania rejestru wylosowanych mieszkań,
2. założenie i aktualizowanie przez okres badania rejestru gospodarstw domowych objętych badaniem, w oparciu o Kartoteki Gospodarstw Domowych (ZG) i formularze ZA,
3. szkolenie ankietowników w zakresie wypełniania formularzy ZG, ZD i ZA,
4. nadzór merytoryczny nad prowadzonym badaniem,
5. nadzór nad przebiegiem ankietowania,
6. kontrola kompletności, analizowanie przyczyn braku odpowiedzi,
7. kontrola logiczna wypełnionych formularzy, symbolizacja niektórych odpowiedzi na formularzu oraz kontrola symbolizacji dokonanej przez ankietowników,
8. przekazywanie do Departamentu Statystyki Społecznej GUS informacji o zaistniałych problemach w trakcie realizacji badania,
9. rejestracja ankiet, korekta zbiorów, analiza tablic kontrolnych, przekazanie zbiorów do COIS-Zakład w Radomiu.

Dodatkowe zasady regulujące zadania urzędów statystycznych przekazywane są co kwartał w odrębnych wytycznych Departamentu Statystyki Społecznej.

§ 7

Czynności ankietera w czasie przeprowadzania wywiadu

Ankieter w czasie prowadzenia wywiadu w gospodarstwie domowym powinien:

1. przedstawić się, okazując jednocześnie legitymację upoważniającą do prowadzenia badań ankietowych;
2. podać cel swojej wizyty; w czasie pierwszej rozmowy z mieszkańcami ankieter może powołać się na list Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, informujący o Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności;
3. zapewnić mieszkańców, że uzyskane informacje zostaną wykorzystane wyłącznie do celów statystycznych;
4. uprzedzić, że badanie ankietowe będzie powtarzane w określonych odstępach czasu;
5. ustalić możliwość telefonicznego uzgodnienia terminu kolejnego spotkania.

Ankieter powinien dbać o dobrą atmosferę w czasie wywiadu i starać się o aktywne uczestnictwo osoby badanej w rozmowie.

§ 8

Ogólne zasady wypełniania formularzy

1. Ankiety należy wypełniać czytelnie długopisem. Zapisy dokonane omyłkowo należy przekreślić i wpisać obok właściwą informację.
2. Większość pytań w ankietach ma przygotowane warianty odpowiedzi, którym przypisane są symbole cyfrowe. Po uzyskaniu określonej odpowiedzi należy **kółkiem zakreślić symbol cyfrowy**, właściwy dla danej odpowiedzi.
3. W przypadku pozostałych pytań odpowiedzi słowne lub cyfrowe należy wpisywać w miejscach przeznaczonych na ten cel. Jeżeli zapis słowny nie zmieści się w przeznaczonym miejscu, należy opatrzyć go odnośnikiem i dokończyć odpowiedź na wolnym marginesie formularza, oznaczając dalszy ciąg odpowiedzi identycznym odnośnikiem.
4. Odpowiedź „*inne*”, przewidziana w niektórych pytaniach ankiety ZD (pyt.16.1, 16.2, 17, 27, 44, 47, 61, 70, 73, 78, 79, 80, 83, 84, 85, 93) powinna być zakreślana **w wyjątkowych sytuacjach**, wówczas gdy odpowiedź respondenta nie mieści się w żadnej z możliwości przewidzianych w ankiecie.

UWAGA!

Ankieta ZD skierowana jest do osób o różnej sytuacji zawodowej, tzn. do osób pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. W związku z tym **każdy respondent odpowiada tylko na część pytań, w zależności od jego sytuacji zawodowej**. Kolejności pytań nie można ustalić z góry, ustala ją ankieter w trakcie prowadzenia wywiadu. Do tego celu służą strzałki umieszczone obok symboli odpowiedzi, które wskazują numer pytania następnego.

§ 9

Sposób postępowania w przypadku mieszkań nieobjętych badaniem

1. Dla każdego mieszkania nieobjętego badaniem (brak ankiet ZD) należy wypełnić formularz **ZA**, opisując **szczegółowo** przyczyny braku ankiet ZD. Należy również podać od kogo ankietę informację uzyskał (od sąsiadów, dozorca, sołtysa itp.). W przypadku odmowy wypełnienia ankiet należy starać się uzyskać od respondenta określenia przyczyny odmowy.
2. Symbolizacja przyczyn braku ankiet ZD (w Kartotece ZG dział 3.1) dokonywana jest przez Koordynatora badania na podstawie zapisów w formularzu ZA.
3. W przypadku odmowy ankietę powinien przy następnym badaniu ponownie podjąć próbę nakłonienia respondentów do udziału w badaniu.

UWAGA!

Nie należy obejmować badaniem domów letniskowych, w których mieszkańcy przebywają tylko okresowo, np. w czasie urlopu.

§ 10

Obowiązek zachowania tajemnicy statystycznej

Ankieterzy oraz osoby prowadzące i nadzorujące Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności zobowiązani są, stosownie do **art.10 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej, do zachowania w tajemnicy informacji uzyskanych od ludności** (w odpowiedziach na pytania zawarte w ankietach).

Art.10 powołanej ustawy brzmi następująco:

„zbierane i gromadzone w badaniach statystycznych statystyki publicznej dane indywidualne i dane osobowe są poufne i podlegają szczególnej ochronie, dane te mogą być wykorzystywane wyłącznie do opracowań, zestawień i analiz statystycznych oraz do tworzenia przez służby statystyki publicznej operatu do badań statystycznych prowadzonych przez te służby; udostępnianie lub wykorzystywanie danych indywidualnych i danych osobowych dla innych niż podane celów jest zabronione (tajemnica statystyczna)”.

CZĘŚĆ II

SZCZEGÓŁOWE ZASADY DOTYCZĄCE WYPEŁNIANIA KARTOTEKI GOSPODARSTWA DOMOWEGO ZG

§ 11

Kartoteka Gospodarstwa Domowego ZG wypełniana jest jednorazowo w trakcie pierwszej wizyty **oddzielnie dla każdego gospodarstwa domowego w wylosowanym mieszkaniu**.

Za **gospodarstwo domowe** uważa się zespół osób spokrewnionych lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się¹. Jeżeli któraś z osób mieszkających razem utrzymuje się oddzielnie, to tworzy odrębne, jednoosobowe gospodarstwo domowe.

Podczas każdego kolejnego badania ankietier powinien sprawdzić, czy skład członków gospodarstwa domowego nie uległ zmianie oraz czy pozostałe dane zawarte w Kartotece są nadal aktualne.

Osoby, które przybyły do gospodarstwa domowego należy dopisać w dziale 1A, wypełniając w części 1 (Stan i powiązania wewnątrz gospodarstwa domowego oraz...) rubryki od 2 do 9, właściwą dla danej obserwacji kolumnę rubr. 10 oraz rubryki 11 i 12. W części 2 tego działu (Dodatkowe informacje o poszczególnych członkach ...) należy wypełnić rubr. 4, 5 i 9 oraz odpowiednie wiersze rubryk 3, 6, 7 i 8 (w zależności od numeru obserwacji).

Wiersze rubr. 8 cz.2 działu 1A (zależnie od numeru obserwacji) należy wypełnić (zależnie od numeru obserwacji) również dla osób, które w okresie między kolejnymi badaniami **odeszły** z gospodarstwa domowego.

W czasie kolejnych badań mogą wystąpić zmiany w liczbie gospodarstw domowych w mieszkaniu oraz w składzie mieszkańców, np.:

- **podział gospodarstwa domowego** na dwa gospodarstwa, nadal zajmujące to samo mieszkanie (np. córka wyszła za mąż i prowadzi wraz z mężem oddzielne gospodarstwo domowe, mieszkając nadal w tym samym mieszkaniu) – należy wówczas założyć Kartotekę Gospodarstwa Domowego dla nowoutworzonego gospodarstwa. Na dawnej Kartotece ZG należy zapisać symbol wyjścia z gospodarstwa domowego dla osób, które założyły nowe gospodarstwo. Za dawne gospodarstwo domowe należy uważać to, w skład którego wchodzi dawna głowa gospodarstwa.
- **całkowita zmiana mieszkańców** w wyniku zamiany mieszkań (dawni mieszkańcy wyprowadzili się, natomiast wprowadzili się nowi) – dawną Kartotekę Gospodarstwa Domowego należy odłożyć (nie włączać do zbioru Kartotek ZG), załączając do niej krótki opis przyczyny wyłączenia ze zbioru. Dla nowego gospodarstwa domowego należy wypełnić nową Kartotekę Gospodarstwa Domowego wpisując we właściwym wierszu rubr. 8 cz.2 działu 1A (zależnie od numeru obserwacji) symbole uczestnictwa w badaniu od 4 do 6.
- **mieszkanie jest niezamieszkałe** w wyniku wyprowadzenia się mieszkańców lub zgonu – należy na Kartotece ZG we właściwym wierszu rubr. 8 cz.2 działu 1A (zależnie od numeru obserwacji) wpisać byłym członkom gospodarstwa symbol wyjścia – 7, natomiast w dziale 3.1 symbol 3 – „mieszkanie niezamieszkałe”.

¹ Osoby te wspólnie zaspokajają swoje potrzeby żywnościowe i inne podstawowe potrzeby życiowe.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, każda próba gospodarstw domowych uczestniczyć będzie w czterech obserwacjach. W związku z tym niektóre pozycje Kartoteki ZG (poz.3 w części adresowej, poszczególne kolumny rubr. 10 w cz. 1 dz.1A oraz wiersze rubryk 3,6,7 i 8 w cz. 2 dz. 1A, a także odpowiednie kolumny w: rubr. 5 części 1 dz. 1B i dz. 1C, cz. 2 dz. 1B i dz. 1C oraz dz. 2 i 3) należy wypełniać dla każdego badania oddzielnie, również wówczas, gdy informacje nie uległy zmianie. Numer obserwacji oznacza kolejne badanie, któremu podlega cała próba gospodarstw domowych, a nie pojedyncze gospodarstwo. Oznacza to, że jeżeli gospodarstwo domowe wchodzi do badania w czasie drugiej obserwacji, należy wypełnić pozycje oznaczone rzymską cyfrą „II”, natomiast pozycje oznaczone „I” pozostawić niewypełnione.

§ 12

Część adresowa

W prawym górnym rogu Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG w pozycji zatytułowanej „*Nr porządkowy mieszkania w woj. nadany przez US*” należy wpisać numer mieszkania, wynikający z ponumerowania mieszkań znajdujących się na wykazie mieszkań wylosowanych do badania w województwie. Jeżeli w mieszkaniu zamieszkuje kilka gospodarstw domowych, Kartoteki ZG dotyczące tych mieszkań będą miały ten sam numer porządkowy.

1. W **poz.1** należy wpisać **adres zamieszkania** na podstawie wykazu wylosowanych do badania mieszkań oraz **numer terytorialny miasta lub gminy** z „*Wykazu identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego kraju*” obowiązującego od 1 stycznia 1999 r. Symbol ten składa się z następujących części obejmujących łącznie 7 cyfr:
 - pierwszy człon (dwie cyfry) stanowi symbol województwa (symbole od 02 do 32),
 - drugi człon (dwie cyfry) jest to symbol powiatu (symbole 01-60) lub miasta na prawach powiatu (symbole 61-99),
 - trzeci człon (trzy cyfry) składa się z dwóch części:
 - ⇒ dwucyfrowej, którą stanowią kolejne liczby z przedziału 01-99 nadane gminom (dzielnicom, delegaturom) po ich ułożeniu w kolejności alfabetycznej w powiatach, począwszy od gmin miejskich;
 - ⇒ ostatniej jednocyfrowej, określającej rodzaj jednostki np. gmina miejska lub wiejska (symbole od 1 do 5 oraz 8 i 9).
2. **Poz.2 – numer mieszkania w województwie z losowania** – należy wpisać numer wylosowanego mieszkania zgodny z bazą PROBY.dbf (otrzymywaną z COIS-Zakład w Radomiu).
3. W **poz.3** w miejscu odpowiadającym numerowi obserwacji należy wpisać **liczbę gospodarstw domowych** zamieszkałych w wylosowanym do badania mieszkaniu. Pozycję tę należy wypełniać w każdym badaniu.

W Kartotekach ZG wypełnionych dla mieszkań nieobjętych badaniem (niezamieszkałych, zlikwidowanych, zamkniętych itp.) w poz.3 należy wpisać cyfrę 1.
4. **Poz.4 – numer gospodarstwa w mieszkaniu** jest to kolejny numer gospodarstwa domowego w danym mieszkaniu nadany przez ankietera w trakcie przeprowadzania

pierwszego badania. Numer ten pozostaje bez zmian przez cały cykl badania, również wówczas, gdy liczba gospodarstw domowych w mieszkaniu ulegnie zmianie.

W Kartotekach ZG wypełnionych dla mieszkań nieobjętych badaniem (niezamieszkałych, zlikwidowanych, zamkniętych itp.) w poz.4 należy wpisać symbol 1.

5. **W poz.5** należy wpisać 6-cyfrowy **numer rejonu** i 1-cyfrowy **numer obwodu spisowego** (pomijając zero znajdujące się na pierwszym miejscu dwucyfrowego numeru obwodu) na podstawie wykazu mieszkań wylosowanych do badania.
6. **W poz.6** należy wpisać **numer obwodu NSP2002** na podstawie wykazu mieszkań wylosowanych do badania.
7. **W poz.7 – data rozpoczęcia badania** – należy wpisać datę pierwszej obserwacji, którą została objęta badana próba gospodarstw domowych, tzn. dwie ostatnie cyfry roku i arabską cyfrę oznaczającą kwartał.
8. **W poz.8 – numer próby** – należy wpisać numer próby z wykazu mieszkań wylosowanych do badania.

§ 13

Dział 1. Członkowie gospodarstwa domowego

Dział 1. „Członkowie gospodarstwa domowego” składa się z trzech części. **W części A** należy wpisać osoby obecne w gospodarstwie domowym lub nieobecne do 3 miesięcy – zgodnie z zasadami wymienionymi w § 14. **Osoby wpisane w części A będące w wieku 15 lat i więcej uczestniczą w badaniu aktywności ekonomicznej, tzn. wypełniają Ankietę ZD.**

UWAGA!

Należy zwrócić uwagę, aby osoby obejmowane badaniem miały **ukończone** 15 lat, czyli urodziły się w 1992 r. i jednocześnie we właściwej kolumnie (dla danej obserwacji) rubr. 10 w cz. 1 działu 1A będą miały odp. 1 bądź urodziły się przed 1992 r.

Część B i C została wprowadzona w celu uzyskania ogólnej informacji o liczbie członków gospodarstwa domowego, przebywających w obiektach zbiorowego zamieszkania oraz za granicą. Informacje te służyć będą do uzyskania pełnej liczby ludności związanej z gospodarstwami domowymi w mieszkaniach wylosowanych do badania.

Jeżeli w czasie cyklu badania osoby przebywające w gospodarstwach zbiorowych lub za granicą wrócą do gospodarstwa domowego na stałe lub na dłuższy okres czasu, należy je wpisać w części A i wykreślić z części B lub C. Jeżeli natomiast osoby te przybyły do gospodarstwa domowego na krótki okres czasu (np. uczniowie lub studenci na okres wakacji, osoby przebywające w hotelu pracowniczym na urlop), należy je pozostawić w części B lub C i nie przenosić do części A.

§ 14

Dział 1. Część A. Obecni i nieobecni do 3 miesięcy

1. **W dziale 1 A** należy wpisać **wszystkie osoby, bez względu na wiek, będące członkami gospodarstwa domowego** (zgodnie z definicją gospodarstwa zamieszczoną w § 11), tzn.
 - 1) osoby obecne w gospodarstwie:

- zameldowane na pobyt stały,
 - zameldowane na pobyt czasowy,
 - przebywające bez zameldowania przez dłuższy okres (powyżej 3 miesięcy),
- 2) osoby nieobecne przez okres do 3 miesięcy włącznie (np. przebywające w sanatoriach, szpitalach, na urloпах, w delegacji służbowej),
 - 3) osoby nieobecne przez okres dłuższy niż 3 miesiące, jeśli wynika to z charakteru wykonywanej pracy, przebywające w pomieszczeniach prowizorycznych lub obiektach ruchomych (marynarze, rybacy, geodeci itp.).

W części A nie należy więc wykazywać osób zameldowanych w mieszkaniu na pobyt stały lub czasowy, ale przebywających poza miejscem zameldowania przez okres powyżej 3 miesięcy (np. uczniowie, studenci uczący się w innym mieście, osoby pracujące i mieszkające w innej miejscowości, osoby przebywające za granicą). Wyjątek stanowią osoby, które przebywają poza miejscem zameldowania ze względu na specyficzny charakter pracy.

Osoby mieszkające 5 dni w tygodniu w innej miejscowości w Polsce, jak również osoby pracujące za granicą 5 dni w tygodniu, a na weekend przyjeżdżające do domu, pozostają członkami gospodarstwa domowego.

UWAGA!

Czas przebywania poza gospodarstwem domowym lub w gospodarstwie domowym jest to czas **faktyczny**, a nie przewidywany.

Od I kwartału 2004 r. powyższe kryteria stosowane są także do **cudzoziemców** zamieszkałych w Polsce.

W przypadku wystąpienia większej liczby osób w gospodarstwie domowym - obecnych i nieobecnych przez okres do 3 miesięcy, tj. tych, którzy powinni być ujęci w części A działu 1 - niż przewidziano w Kartotece ZG (9 lub więcej), należy je zapisać na dodatkowym egzemplarzu kartoteki ZG.

Część 1. Stan i powiązania wewnątrz gospodarstwa domowego oraz informacje o poszczególnych członkach gospodarstwa domowego

2. W rubryce 1 wpisany jest numer osoby będącej członkiem gospodarstwa domowego. Osoba, która w tej części kwestionariusza wpisana zostanie pod danym numerem widnieje później pod tym numerem w części 2 działu 1A. **Bardzo ważne** jest zachowanie zgodności kolejności wpisywania osób przy wypełnianiu następnej części Kartoteki ZG.
3. W **rubryce 2** w kolejnych wierszach należy wpisać czytelnie **nazwiska i imiona** poszczególnych członków gospodarstwa domowego, **jeśli respondenci wyrażają na to zgodę**. Pierwszą w kolejności (w wierszu 01) należy wpisać głowę gospodarstwa domowego. Kolejność wpisywania następnych osób powinna być zgodna z kolejnością zastosowaną w kategoryzacji stopnia pokrewieństwa z głową gospodarstwa domowego (patrz pkt 10 dot. rubr. 11).

Głową gospodarstwa domowego jest ta osoba, która całkowicie lub w przeważającej części dostarcza środków utrzymania danemu gospodarstwu domowemu. Gdy dwie osoby lub więcej dostarczają w jednakowym stopniu środków utrzymania, za głowę gospodarstwa domowego uznaje się tę osobę, która tymi środkami rozporządza. Osoba, która została uznana za głowę gospodarstwa domowego, pozostaje nią przez cały cykl

badania. Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy w kolejnym badaniu odejdzie z gospodarstwa domowego osoba uznana za głowę gospodarstwa (np. z powodu zgonu, rozvodu lub przejście z części A Kartoteki ZG do części B lub C). Należy wówczas ustalić, kto z pozostałych członków gospodarstwa zostanie uznany w tej sytuacji za głowę gospodarstwa, przekreślić dane zapisane w rubr.11 Kartoteki i wpisać nowe informacje i symbole dotyczące stopnia pokrewieństwa wszystkich członków gospodarstwa domowego (rubr. 12).

4. **Rubryki 3, 4 i 5** służą do wyodrębnienia **rodzin biologicznych** w ramach gospodarstwa domowego.

Dla każdej osoby w gospodarstwie domowym należy wskazać współmałżonka/ę (partnera/kę) oraz ojca i matkę, o ile **są oni również członkami tego samego gospodarstwa**. W każdej z rubryk 3 - 5 trzeba wpisać dwucyfrowy numer osoby (z rubryki 1), która jest odpowiednio współmałżonkiem/ą (partnerem/ką), ojcem, matką. W sytuacji, gdy współmałżonek/ka, ojciec bądź matka nie są członkami tego samego gospodarstwa domowego należy w odpowiednich rubrykach wpisać symbol 99 (również w przypadku, kiedy odejdą z gospodarstwa domowego lub przejdą z części A Kartoteki ZG do części B lub C).

5. W **rubryce 6 – stan cywilny prawny**, tj. zgodny z formalną sytuacją poszczególnych osób – należy wpisać symbol stanu cywilnego zgodnie z symbolizacją zamieszczoną w dolnej części Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG (odnośnik „a”), tzn.:

- 1 – kawaler, panna,
- 2 – żonaty, zamężna,
- 3 – wdowiec, wdowa,
- 4 – rozwiedziony(a), w separacji.

W rubryce 6 należy podać **stan formalno-prawny**, tzn. za żonatych i zamężne należy uważać **tylko** osoby, które zawarły formalny związek małżeński. Osoby żyjące we wspólnocie małżeńskiej, bez formalnego zatwierdzenia swojego związku w urzędzie stanu cywilnego powinny być traktowane jako osoby żyjące w stanie wolnym (kawaler/panna, rozwiedziony/a, wdowiec/wdowa). Należy zwrócić uwagę, że mogą tu pojawić się zapisy niezgodne z tymi, które będą ustalone w rubr. 11, która dotyczy stopnia pokrewieństwa w stosunku do głowy gospodarstwa domowego – zgodnego z faktyczną sytuacją.

Jeżeli w drugim lub kolejnym badaniu nastąpi zmiana stanu cywilnego badanej osoby, w rubryce odpowiadającej kolejnemu numerowi obserwacji należy przekreślić zapis i wpisać aktualny symbol.

6. W **rubryce 7 – wykształcenie** – należy wpisać symbol odpowiadający **najwyższemu poziomowi ukończonego wykształcenia** według symbolizacji zamieszczonej na dole Kartoteki ZG (odnośnik „b”), tzn.:

- 0- wyższe ze stopniem naukowym (co najmniej doktora)
- 1 – wyższe (licencjat, inżynier, magister),
- 2 – policealne,
- 3 – średnie zawodowe,
- 4 – średnie ogólnokształcące,
- 5 – zasadnicze zawodowe,
- 6 – gimnazjum,
- 7 – podstawowe,
- 8 – niepełne podstawowe,
- 9 – bez wykształcenia szkolnego.

W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych należy zakreślić poziom szkoły ukończonej, np. uczeń gimnazjum posiada ukończone wykształcenie podstawowe (odp. „7”), uczeń liceum - gimnazjalne (odp. „6”), student – średnie zawodowe (odp. „3”) lub średnie ogólnokształcące (odp. „4”). Uczniom szkół podstawowych nie należy nadawać symbolu ukończonego wykształcenia (pole należy pozostawić niewypełnione), symbol „8” należy wpisać wyłącznie osobom, w wieku 15 lat i więcej, które nie ukończyły szkoły podstawowej i nie kontynuują nauki. Natomiast symbol „9” wpisuje się tylko osobom, w wieku 15 lat i więcej, które ze względu na stan zdrowia nigdy nie uczęszczały do szkoły.

Osoby, które ukończyły „szkołę życia” należy traktować jako osoby posiadające wykształcenie podstawowe ukończone, natomiast osoby, które ukończyły OHP należy traktować jako osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Jeżeli w drugim lub kolejnym badaniu poziom wykształcenia osoby objętej badaniem ulegnie zmianie, należy postąpić zgodnie z wyjaśnieniami zamieszczonymi w punkcie 5 dot. rubr. 6, tzn. przekreślić zapis i wpisać aktualny symbol.

7. W **rubryce 8 – płeć** – należy zakreślić symbol 1 dla mężczyzn lub symbol 2 dla kobiet
8. W **rubryce 9** należy wpisać cyframi arabskimi **rok urodzenia respondenta** (czterocyfrowy).

UWAGA!

Informacja o roku urodzenia respondenta jest bardzo ważna, ponieważ wagi uogólniające wyniki badania na całą populację są uzależnione od wieku badanych osób. Z tego względu bardzo ważne jest posiadanie danych o roku urodzenia. W sytuacji, gdy respondent nie chce udzielić odpowiedzi na pytanie o rok urodzenia bądź po prostu nie pamięta go, ankieter powinien ocenić wiek respondenta na podstawie jego wyglądu oraz w oparciu o uzyskane odpowiedzi na pytania z ankiety ZD (np. data ukończenia szkoły).

9. Dla każdej obserwacji w **rubryce 10** należy wpisać odpowiedź respondenta na pytanie czy w **bieżącym roku** miał już urodziny. Chodzi o ustalenie, czy data urodzin respondenta przypadała w okresie od początku roku kalendarzowego do końca badanego tygodnia. W przypadku odpowiedzi twierdzącej należy wpisać symbol 1, w przypadku odpowiedzi przeczącej należy wpisać symbol 2.

UWAGA!

Informacja uzyskana w tej rubryce służy do oceny faktycznego wieku respondenta w badanym tygodniu.

Wszystkie osoby urodzone w 1991 r. i wcześniej oraz osoby urodzone w 1992 r., które w rubr. 10 mają wpisaną odp. o symbolu 1, powinny udzielać odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie ZD.

10. W **rubryce 11** należy określić słownie **stopień pokrewieństwa z głową gospodarstwa domowego** według poniższej kategoryzacji.

Symbol stopnia pokrewieństwa należy wpisać w **rubr. 12:**

- 1 – głowa gospodarstwa domowego,
- 2 – mąż, żona, partner, partnerka,
- 3 – syn, córka,
- 4 – zięć, synowa,
- 5 – ojciec, matka, teść, teściowa,
- 6 – dziadek, babcia, wnuk, wnuczka, prawnuk, prawnuczka,

- 7 – brat, siostra,
8 – wujek, ciotka, dalszy krewny,
9 – niespokrewniony członek gospodarstwa domowego (np. pomoc domowa).

Przy ustalaniu współmałżonków (partnerów) należy brać pod uwagę stan faktyczny, a nie formalno-prawny związków małżeńskich, który jest rozpatrywany w rubr. 6.

Część 2. Dodatkowe informacje o poszczególnych członkach gospodarstwa domowego

Kolejne wiersze ponumerowane w rubr. 1 od 01 do 08 odpowiadają numerom poszczególnych osób z części 1 działu 1A. Dla każdej osoby ujętej w cz. 1 dz. 1A należy wypełnić rubr. 4, 5 i 9 oraz odpowiednie wiersze rubryk 3, 6, 7 i 8 (w zależności od numeru obserwacji).

11. W **rubryce 2** wymienione są numery kolejnych obserwacji.
12. W **rubryce 3, jeżeli respondent wyraził zgodę**, należy ustalić stopień niepełnosprawności respondenta. Celem tego pytania jest wyodrębnienie zbiorowości inwalidów prawnych. Zgodnie z przepisami obowiązującymi od 1 września 1997 r. do zbiorowości tej zalicza się zarówno osoby, które mają orzeczoną I, II lub III grupę inwalidzką, jak i osoby, które uzyskały orzeczenie **o stopniu niepełnosprawności** lub **o niezdolności do pracy**. Odpowiedzi na to pytanie klasyfikowane są symbolami z zakresu **1-3 oraz 9**.

Symbol 1 należy wpisać osobom, które posiadają orzeczenie o:

- I grupie inwalidzkiej lub
- całkowitej niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji lub
- znacznym stopniu niepełnosprawności lub
- niezdolności do prac w gospodarstwie rolnym w połączeniu z uprawnieniem do zasiłku pielęgnacyjnego.

Symbol 2 należy wpisać osobom, które posiadają orzeczenie o:

- II grupie inwalidzkiej lub
- całkowitej niezdolności do pracy lub
- umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Symbol 3 należy wpisać osobom, które posiadają orzeczenie o:

- III grupie inwalidzkiej lub
- częściowej niezdolności do pracy lub
- lekkim stopniu niepełnosprawności lub
- celowości przekwalifikowania zawodowego lub
- niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym bez uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego.

Jeśli osoba ankietowana posiada więcej niż jedno aktualne orzeczenie potwierdzające fakt niepełnosprawności, a orzeczono w nich różny stopień niepełnosprawności, należy wybrać orzeczenie o najwyższym stopniu niepełnosprawności.

Respondentom, którzy nie mają przyznanej grupy inwalidzkiej, aktualnego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy oraz dzieciom poniżej 16 lat, należy wpisać **symbol 9**.

13. W rubryce 4 należy wpisać obywatelstwo jakie posiada respondent.

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem, regulowane jest ustawowo i z tego tytułu wpisywane jest do urzędowych dokumentów tożsamości (dowód osobisty, paszport).

W przypadku, gdy respondent ma trudności z podaniem obywatelstwa, należy wpisać nazwę kraju jego urodzenia, aby umożliwić pracownikom urzędów statystycznych właściwe zasymbolizowanie obywatelstwa.

W przypadku respondentów, którzy posiadają dwa lub więcej obywatelstw i jednym z nich jest obywatelstwo miejsca stałego zamieszkania (pobytu), wówczas w rubryce 4 właśnie to obywatelstwo powinno być wpisane dla tego respondenta. W pozostałych przypadkach należy wpisać obywatelstwo, które respondent sam uzna za najważniejsze.

Jeżeli w drugim lub kolejnym badaniu obywatelstwo osoby objętej badaniem ulegnie zmianie, należy postąpić zgodnie z wyjaśnieniami zamieszczonymi w punkcie 5 dot. rubr. 6, tzn. należy przekreślić i wpisać aktualny symbol.

14. W rubryce 5 należy wpisać nazwę kraju, w którym urodził się respondent.

Kraj urodzenia należy wpisać **zgodnie z aktualnymi granicami państw**, a więc jeśli np. osoba urodziła się we Lwowie, to bez względu na rok jej urodzenia, jako kraj urodzenia należy wpisać Ukraina, a jeżeli w okolicach Wilna – należy wpisać Litwa. W przypadku, jeżeli respondent nie wie w jakim kraju obecnie leży miejscowość jego urodzenia, należy wpisać nazwę tej miejscowości oraz dopytać o duże miasto leżące w jej pobliżu oraz wpisać nazwę tego miasta. Te informacje umożliwią pracownikom urzędów statystycznych dokonanie właściwej symbolizacji kraju urodzenia.

15. W rubryce 6 w wierszu odpowiadającym numerowi obserwacji należy wpisać ile lat respondent przebywa w Polsce.

Jeżeli osoba mieszka w Polsce od urodzenia należy wpisać symbol **00**.

W przypadku osób przebywających w Polsce **powyżej 10 lat**, lecz nie od urodzenia należy wpisać symbol **11**.

Jeśli osoba przebywa w Polsce **od 1 do 10 lat**, należy wpisać **dokładną liczbę lat**.

Osobom przebywającym w Polsce **krócej niż 1 rok** – należy wpisać symbol **88**.

16. Celem rubryki 7 jest ustalenie miejsca zamieszkania respondenta przed rokiem. Jeżeli osoba nadal mieszka w tej samej gminie, co w poprzednim roku (niekoniecznie w tym samym mieszkaniu bądź miejscowości), to należy jej zaznaczyć odpowiedź o symbolu 1. Osobie, która zmieniła miejsce zamieszkania w ciągu ostatniego roku, ankieter powinien zapisać właściwą odpowiedź o symbolu od 2 do 4 w zależności od sytuacji respondenta. Jeżeli respondent zmieniał województwo (odp. 3), to ankieter musi ustalić w jakim województwie respondent mieszkał przed rokiem oraz wpisać tę nazwę w rubr. 7 obok symbolu odpowiedzi. Podobnie należy postąpić, jeżeli respondent mieszkał rok wcześniej za granicą (odp. 4) – ankieter powinien wówczas wpisać nazwę kraju zamieszkania respondenta przed rokiem.

Jeżeli osoba udzielająca wywiadu zastępczego nie potrafi podać nazwy województwa lub kraju, w którym respondent mieszkał rok temu, należy wpisać symbol 99.

Dla dzieci, które nie ukończyły pierwszego roku życia pole należy pozostawić niewypełnione.

UWAGA!

W przypadku jeśli rok temu respondent 5 dni w tygodniu mieszkał w innym województwie (np. w związku z pracą), a na weekend przyjeżdżał do domu, miejscem zamieszkania rok temu jest rodzinna miejscowość. Podobnie należy traktować osoby, które rok temu pracowały przez 5 dni w tygodniu za granicą i powracały na weekend do domu – ich miejscem zamieszkania wówczas była rodzinna miejscowość.

17. W rubryce 8, w wierszu odpowiadającym I obserwacji, należy wpisać symbol wskazujący, kto z członków gospodarstwa domowego w wieku 15 lat i więcej został objęty badaniem w czasie pierwszej obserwacji, tzn. **dla kogo została wypełniona ankieta ZD**. Symbolizacji należy dokonać zgodnie z kategoryzacją zamieszczoną w dolnej części Kartoteki ZG (odnośnik „c”). W pierwszym badaniu mogą wystąpić tylko trzy początkowe symbole:

1 – „jest ankieta ZD”

Symbol „1” należy wpisać osobom, dla których ankieta ZD została wypełniona, bez względu na to, czy odpowiedzi na ankietę udzielał osobiście respondent, czy inny członek gospodarstwa domowego zorientowany w sytuacji osoby nieobecnej.

Jeżeli w rubryce 8 został wpisany symbol „1”, w rubryce 9 musi być wpisany numer ankiety ZD.

2 – „chwilowo nieobecny(a) – brak ankiety ZD”

Symbol „2” należy wpisać osobom, dla których ankieta ZD nie została wypełniona, ponieważ:

- w tygodniu wyznaczonym do ankietowania były one nieobecne z powodu pobytu w sanatorium, w szpitalu, wyjazdu na urlop, w delegację służbową itp., przy czym nieobecność ta nie przekracza 3 miesięcy,
- ankietę nie zastał ich w domu, mimo kilkukrotnych odwiedzin w mieszkaniu, a nikt z obecnych członków gospodarstwa domowego nie chciał udzielić odpowiedzi w imieniu osoby nieobecnej.

- 3 – „odmówił(a) wywiadu – brak ankiety ZD”.** Symbol „3” należy wpisać osobom, które były obecne w mieszkaniu, ale odmówiły odpowiedzi na ankietę ZD.

W rubryce 8 wiersze odpowiadające II, III i IV obserwacji należy wypełnić dla kolejnych obserwacji, jakim podlega dana próba gospodarstw domowych, zgodnie z symbolizacją oznaczoną odnośnikiem „c”. W tych rubrykach mogą wystąpić wszystkie przewidziane symbole, tzn. **od 1 do 7**.

Symbole 4, 5, 6 przeznaczone są dla osób, które od momentu ostatniego badania **powiększyły skład gospodarstwa domowego** (mogą to być osoby, które uczestniczyły w poprzednim badaniu jako członkowie innego gospodarstwa domowego, jak i osoby, które weszły w skład gospodarstwa domowego z zewnątrz):

4 – „przybył(a) – jest ankieta ZD”

Symbol ten należy wpisać osobom, które przybyły do gospodarstwa domowego i dla których została wypełniona ankieta ZD, bez względu na to, kto udzielał odpowiedzi na ankietę (osobiście respondent lub inny członek gospodarstwa domowego).

5 – „przybył(a) i chwilowo nieobecny(a) – brak ankiety ZD”

Symbol „5” należy wpisać osobom, które weszły w skład gospodarstwa domowego i nie wypełniły ankiety z powodu chwilowej nieobecności (patrz wyjaśnienia do symbolu „2”).

6 – „przybył(a) i odmówił(a) wywiadu – brak ankiety ZD”

Symbol ten należy wpisać osobom, które przybyły do gospodarstwa domowego, ale odmówiły odpowiedzi na ankietę ZD.

Symbol „7” przeznaczony jest dla osób, które odeszły na stałe z gospodarstwa domowego (i tym samym z badania), w tym także dla osób, które przeszły do innego gospodarstwa domowego.

Liczba ankiet ZD otrzymanych z gospodarstwa domowego powinna być równa liczbie osób, które w rubryce odpowiadającej numerowi obserwacji mają wpisane symbole 1 i 4.

W **rubryce 9** należy wpisać **numer ankiety ZD** wypełnionej po raz pierwszy dla danej osoby w wieku 15 lat i więcej. Od I kwartału 2006 r. numer ankiety ZD składa się z **ośmiu cyfr** i jest zbudowany z: 5-cyfrowego numeru mieszkania, 1-cyfrowego numeru gospodarstwa w tym mieszkaniu oraz 2-cyfrowego numeru osoby w danym gospodarstwie domowym.

Każda następna ankieta ZD wypełniona dla danej osoby powinna mieć ten sam numer, ponieważ stanowi on identyfikator osoby objętej badaniem i w czasie cyklu badania nie może ulec zmianie.

Osoby, które w kolejnym badaniu przechodzą do innego gospodarstwa domowego w związku z łączeniem się lub podziałem gospodarstw, powinny mieć nadal ten sam numer ankiety.

Jeżeli w pierwszym badaniu ankieta ZD nie została wypełniona z powodu nieobecności respondenta lub odmowy, rubrykę 9 należy pozostawić pustą, ponieważ respondent może udzielić odpowiedzi na ankietę w następnym badaniu.

§ 15

Dział 1. Część B. Przebywający na terenie kraju w gospodarstwach zbiorowych powyżej 3 miesięcy

W **części B** należy wpisać osoby **będące uprzednio członkami gospodarstwa domowego i dalej z nim związane, przebywające przez okres powyżej 3 miesięcy w obiektach zbiorowego zamieszkania** (gospodarstwach zbiorowych) w związku z nauką, pracą, leczeniem się, opieką społeczną, odbywaniem służby wojskowej itp. Do obiektów zbiorowego zamieszkania należą więc: hotele pracownicze, internaty, bursy, domy studenckie, koszary wojskowe, domy pomocy społecznej, domy rencistów, domy dziecka, zakłady wychowawcze itp.

UWAGA!

W części B należy uwzględnić **wszystkie** osoby spełniające wyżej wymienione warunki, **bez względu na ich wiek.**

Część 1. Dane osobowe

Informacje dotyczące poszczególnych osób zapisywane są w kolejnych wierszach.

1. W **rubryce 1** podane są kolejne numery osób. W przypadku wystąpienia większej liczby osób przebywających przez okres powyżej 3 miesięcy w obiektach zbiorowego zamieszkania w danym gospodarstwie domowym, należy je zapisać na dodatkowym egzemplarzu kartoteki ZG.
2. W **rubryce 2** należy wpisać czytelnie nazwiska i imiona osób związanych z gospodarstwem domowym, przebywających w obiektach zbiorowego zamieszkania – jeśli respondenci wyrażają na to zgodę.
3. W **rubr.3 – płeć** – zakreślić symbol 1 dla mężczyzn lub symbol 2 dla kobiet.
4. W **rubr.4** należy wpisać cyframi arabskimi **rok urodzenia** (patrz uwagi do rubr. 9 w cz. 1 działu 1A).
5. W **rubryce 5** należy wpisać odpowiedź na pytanie czy osoba przebywająca w gospodarstwie zbiorowym miała już w **bieżącym roku** miał już urodziny. Chodzi o ustalenie, czy data urodzin respondenta przypadła w okresie od początku roku kalendarzowego do momentu przeprowadzenia badania. W przypadku odpowiedzi twierdzącej należy wpisać symbol 1, w przypadku odpowiedzi przeczącej należy wpisać symbol 2
6. Przy wypełnianiu **rubryki 6 – wykształcenie** – należy korzystać z wyjaśnień do rubr. 7 w dziale 1A. cz.2 zawartych w § 14 pkt. 6.
7. Przy wypełnianiu **rubryk 7 i 8 – stopień pokrewieństwa z głową gospodarstwa domowego** – należy korzystać z wyjaśnień do rubr. 11 i 12 w cz. 1 działu 1A zawartych w § 14 pkt 10.

Część 2. Informacje o przyczynach nieobecności oraz miejscu pobytu

W tej części ustalana jest przyczyna nieobecności oraz miejsce pobytu osób, które zostały wykazane w części 1 działu 1B. Dane te powinny być ustalane odrębnie dla każdej obserwacji.

8. Dla poszczególnych osób (tj. w kolejnych rubrykach) należy - w kolumnie odpowiadającej numerowi obserwacji - wpisać **przyczynę nieobecności w gospodarstwie domowym**, według symbolizacji zaznaczonej odnośnikiem „a”, tzn.:
 - 1 – osoba przebywa w hotelu robotniczym w związku z wykonywaniem pracy,
 - 2 – osoba przebywa w internacie, bursie, domu studenckim w związku z nauką,
 - 3 – osoba odbywa zasadniczą służbę wojskową lub uczy się w szkole wojskowej,
 - 4 – inne przyczyny nieobecności (osoba przebywa w domu pomocy społecznej, domu rencistów, domu dziecka, zakładzie wychowawczym, zakładzie dla przewlekle chorych itp.).
9. W **wierszach 2 i 3** należy wpisać **miejsce pobytu** wykazanych osób, tzn. **województwo** (w. 2) **oraz nazwę miejscowości** (w. 3). Dla osób odbywających służbę wojskową i uczących się w szkole wojskowej (symbol nieobecności – 3) nie należy podawać miejscowości.

10. W **wierszu 4** należy wpisać 7-cyfrowy symbol terytorialny miejscowości wykazanej w rubr.9, tzn. symbol miasta lub gminy na podstawie „Wykazu identyfikatorów i nazw jednostek podziału terytorialnego kraju” obowiązującego od 1 I 1999 r. Opis symbolu terytorialnego miejscowości zawarty jest w § 12 pkt 1.

§ 16

Dział 1. Część C. Przebywający za granicą powyżej 3 miesięcy

W części C należy wpisać osoby **będące uprzednio członkami gospodarstwa domowego i dalej z nim związane, przebywające obecnie za granicą przez okres powyżej 3 miesięcy.**

UWAGA!

W części C należy uwzględnić wszystkie osoby spełniające wyżej wymienione warunki, **bez względu na ich wiek.**

Część 1. Dane osobowe

1. **Rubryki od 2 do 8** należy wypełnić, korzystając z objaśnień dotyczących wypełniania tych rubryk w cz. 1 działu 1B.

Część 2. Informacje o przyczynach nieobecności oraz miejscu pobytu

W tej części ustalana jest przyczyna nieobecności oraz miejsce pobytu dla osób, które zostały wykazane w części 1 działu 1C. Dane te powinny być ustalane odrębnie dla każdej obserwacji.

2. W **wierszu 1** należy wpisać dla każdej wykazanej osoby **przyczynę nieobecności** według symbolizacji zaznaczonej odnośnikiem „a”, tzn.:
- 1** – praca,
 - 2** – inne.
3. W **wierszu 2** należy wpisać symbol oznaczający **okres nieobecności**, czyli okres przebywania za granicą.
- Symbole wpisane są pod odnośnikiem „b”:
- 1** – osoba przebywa za granicą poniżej 1 roku,
 - 2** – osoba przebywa za granicą 1 rok i dłużej.
4. W **wierszu 3** należy wpisać **nazwę kraju**, w którym przebywa wskazana osoba.
5. **Wiersz 4** wypełniają pracownicy US na podstawie wykazu symboli krajów, zawartego w odrębnej instrukcji.

§ 17

Dział 2. Zbiorcza charakterystyka gospodarstwa domowego

UWAGA!

Zbiorcza charakterystyka gospodarstwa domowego powinna być wypełniana dla każdej obserwacji odrębnie.

1. W **wierszu 1** należy wpisać dla każdej kolejnej obserwacji **liczbę członków gospodarstwa domowego obecnych lub nieobecnych do 3 miesięcy**, tzn. liczbę osób wymienionych w **dziale 1 część A**.
2. W **wierszu 2** należy wpisać w każdym kolejnym badaniu **liczbę członków gospodarstwa domowego w wieku ukończonych 15 lat i więcej** wymienionych w dziale 1A na podstawie informacji zawartych w rubryce 9 i 10 części 1.
3. W **wierszu 3** należy wpisać **liczbę osób** związanych z gospodarstwem domowym, **przebywających w gospodarstwach zbiorowych**, tzn. liczbę osób wpisanych w dziale 1 część B. Jeżeli w gospodarstwie domowym nie ma takich osób, należy wpisać „0”.
4. W **wierszu 4** należy wpisać **liczbę osób** związanych z gospodarstwem domowym, **przebywających za granicą**, tzn. liczbę osób wpisanych w dziale 1 część C. Jeżeli w gospodarstwie domowym nie ma takich osób, należy wpisać „0”.
5. W **wierszu 5** należy wpisać **symbol „1”**, jeżeli ktokolwiek z członków gospodarstwa domowego jest użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub działki rolnej. W przypadku gospodarstw domowych bez użytkownika gospodarstwa rolnego lub działki rolnej należy wpisać „0”.

Indywidualne gospodarstwo rolne to gospodarstwo o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 1 ha, będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej lub grupy osób. Za **działkę rolną** uważa się gospodarstwo rolne o powierzchni użytków rolnych od 0,10 ha do 1,00 ha włącznie. Do indywidualnych działek rolnych nie należy zaliczać działek o powierzchni użytków rolnych mniejszych niż 0,10 ha, jeżeli ich użytkownicy nie są właścicielami zwierząt gospodarskich.

Właścicielami zwierząt gospodarskich są osoby nieposiadające użytków rolnych lub posiadające użytki o powierzchni mniejszej od 0,10 ha, które mają co najmniej: 1 sztukę bydła lub (i) 5 sztuk trzody chlewnej albo 1 lochę lub (i) 3 sztuki owiec bądź kóz lub (i) 1 konia lub (i) 30 sztuk drobiu lub (i) 5 sztuk samic zwierząt futerkowych (w tym królików) lub (i) 1 pień pszczeli.

Za użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) uważa się osobę fizyczną lub grupę osób, które faktycznie użytkują grunty, niezależnie od tego, czy są właścicielami, dzierżawcami, czy użytkują je z innego tytułu oraz niezależnie od tego, czy grunty te są zlokalizowane w jednej czy w kilku gminach.

Symbol „1” należy wpisać również w przypadku, gdy grunty rolne leżą odłogiem i praca w gospodarstwie rolnym nie stanowi źródła utrzymania gospodarstwa domowego.

UWAGA!

W przypadku właścicieli zwierząt gospodarskich należy w wierszu 5 wpisać symbol „1” (jest użytkownik gospodarstwa rolnego), a w wierszu 6 wpisać działkę rolną 1,00 ha.

6. W **wierszu 6** należy wpisać **powierzchnię użytków rolnych gospodarstwa rolnego lub działki rolnej** w ha z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku. Jeżeli nikt z członków gospodarstwa domowego nie jest użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub działki rolnej (wiersz 5 = 0) w wierszu 6 należy wpisać „0”.

7. W **wierszu 7** należy określić **cel produkcji gospodarstwa rolnego**, stosując poniższe symbole:

- 2 – produkujące wyłącznie na potrzeby własne,
- 3 – produkujące głównie na potrzeby własne,
- 4 – produkujące głównie na rynek.

Oceny powinien dokonać użytkownik gospodarstwa rolnego lub głowa gospodarstwa domowego w stosunku do sytuacji z ostatnich 12 miesięcy. Przy wyborze jednego z powyższych symboli należy uwzględnić udział wartości produkcji sprzedanej w łącznej wartości produkcji rolniczej gospodarstwa. Jeżeli wartość produkcji sprzedanej wynosi ponad połowę (ponad 50%) ogólnej wartości produkcji, to należy zaznaczyć symbol 4, jeżeli od 10% do 50% - symbol 3, a 10% i mniej – symbol 2. Symbol 2 należy zaznaczyć również wówczas, gdy wartość produkcji rolniczej sprzedanej wynosiła w ciągu ostatnich 12 miesięcy mniej niż 500 zł.

W sytuacji, gdy gospodarstwo rolne nie prowadzi obecnie i nie prowadziło w ciągu ostatnich 12 miesięcy produkcji rolniczej (np. odłogowanie gruntów rolnych), to należy wpisać symbol:

- 1 – nieprowadzące produkcji rolniczej.

8. W **wierszu 8 i 9** należy określić główne i dodatkowe źródło utrzymania gospodarstwa domowego w miesiącu, w którym jest realizowane badanie.

UWAGA!

Klasyfikacja źródeł utrzymania jest zgodna z podziałem zastosowanym w ankiecie ZD.

Główne i dodatkowe źródła utrzymania gospodarstwa domowego służą do **określenia typu dochodów gospodarstwa domowego**, zgodnie z następującą klasyfikacją:

- 1 – praca najemna,
- 2 – praca w swoim gospodarstwie rolnym,
- 3 – praca na własny rachunek poza rolnictwem indywidualnym,
- 4 – emerytura,
- 5 – renta inwalidzka,
- 6 – zasiłek dla bezrobotnych,
- 7 – inne niezarobkowe źródło utrzymania.

Źródło utrzymania gospodarstwa domowego (główne jak i dodatkowe) **musi wynikać z indywidualnych źródeł utrzymania** członków danego gospodarstwa. Jeżeli w gospodarstwie domowym dwie lub więcej osób posiada własne źródło utrzymania i źródła te zaliczane są do tego samego typu dochodów gospodarstwa (do jednego z wymienionych w powyższej klasyfikacji), należy w wierszu 8 „Symbol głównego źródła utrzymania gospodarstwa domowego” wpisać odpowiedni symbol, zaś w wierszu 9 „Symbol dodatkowego źródła utrzymania gospodarstwa domowego” – symbol „0”.

W przypadku, gdy własne źródła utrzymania poszczególnych osób zaliczane są do **dwóch różnych typów**, wyboru źródła głównego – dostarczającego najwyższych dochodów – dokonują respondenci. Pozostałe źródło należy wykazać jako dodatkowe źródło utrzymania gospodarstwa.

Przy występowaniu **trzech lub więcej** różnych indywidualnych typów dochodu należy spośród nich dokonać wyboru źródła głównego oraz dodatkowego.

W przypadku osób, które deklarują, iż są na utrzymaniu członka gospodarstwa pracującego za granicą, należy zakreślić symbol „7” – inne niezarobkowe źródło utrzymania.

§ 18

Dział 3. Informacje uzupełniające

1. Wiersz 1 „*Przyczyny braku ankiet ZD*” służy do zarejestrowania przyczyn niewypełnienia ankiet ZD przez wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. Symbolizacji dokonuje Koordynator badania na podstawie zapisu dokonanego przez ankietera na formularzu ZA oraz odrębnej instrukcji.

Jeżeli przynajmniej jeden z członków gospodarstwa wypełnił ankietę ZD, w wierszu 1 w rubryce odpowiadającej numerowi obserwacji należy wpisać „0”.

2. Wiersz 2 służy do wpisania numeru ankietera, który wypełniał lub uzupełniał Kartotekę Gospodarstwa Domowego ZG.
3. W przypadku, gdy respondenci dysponują dostępem do telefonu w pracy lub/i w domu i wyrażają zgodę na zapisanie numeru, to należy wypełnić odpowiedni wiersz w pozycji „*Możliwość kontaktu telefonicznego*”.

CZEŚĆ III

SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYPEŁNIANIA ANKIETY ZD

§ 19

W prawym górnym rogu ankiety ZD w pozycji zatytułowanej „*Nr ankiety*” należy wpisać **kolejny** numer zrealizowanej ankiety ZD. Numer ten nadawany jest w pierwszym badaniu i stanowi od tej pory identyfikator osoby objętej badaniem. Ankiety wypełniane dla tej osoby w następnych badaniach powinny być opatrzone tym samym numerem. Jeżeli do badania zostaje włączona nowa osoba, należy nadać jej kolejny wolny numer.

Od I kwartału 2006 r. numer ankiety ZD składa się z **ośmiu cyfr** i jest zbudowany z: 5-cyfrowego numeru mieszkania, 1-cyfrowego numeru gospodarstwa w tym mieszkaniu oraz 2-cyfrowego numeru osoby w danym gospodarstwie domowym.

§ 20

Dział 1. Informacje ogólne

Dział 1 ankiety ZD wypełnia ankieter na podstawie zapisów w Kartotece Gospodarstwa Domowego ZG bez zadawania pytań respondentowi.

1. W **poz.01** należy wpisać **dwucyfrowy symbol województwa**.
2. W **poz.02** należy wpisać **numer porządkowy mieszkania** nadany przez urząd statystyczny w wykazie mieszkań wylosowanych do badania i wpisany w prawym górnym rogu Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG.
3. W **poz.03** należy wpisać **numer gospodarstwa domowego** nadany przez ankietera i wpisany w poz.4 części adresowej Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG.
4. W **poz.04 – numer osoby** – należy wpisać **numer kolejny**, pod którym osoba odpowiadająca na ankietę ZD została wpisana w Kartotece Gospodarstwa Domowego ZG w części 1 działu 1A, rubr.1 (jeżeli jest to numer 1-cyfrowy, należy poprzedzić go zerem).
5. W **poz.05 – stopień pokrewieństwa z głową gospodarstwa domowego** – należy przepisać symbol z Kartoteki ZG, z części 1 działu 1A, rubryka 12.
6. W **poz.06 – płeć** – należy wpisać zakreślony symbol z Kartoteki ZG, część 1 dział 1A, rubr. 8.
7. W **poz.07** należy wpisać pełny rok urodzenia, analogiczny jak w Kartotece ZG, część 2 dział 1A, rubr. 9.
8. W **poz.08 – stan cywilny** – należy wpisać symbol z Kartoteki ZG, część 1 dział 1A, rubr. 6.
9. W **poz.09 – poziom ukończonego wykształcenia** – należy wpisać symbol z Kartoteki ZG, część 1 działu 1A, rubr. 7.
10. W **poz.10** należy wpisać **numer obserwacji**.

11. W poz.11 należy wpisać numer próby, analogiczny jak w poz.8 części adresowej Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG.

UWAGA!

Poszczególne pozycje ankiety ZD, dział 1, powinny być zgodne z odpowiednimi pozycjami Kartoteki Gospodarstwa Domowego ZG.

Nazwa cechy	Pozycja ankiety ZD w dziale 1	Kartoteka Gospodarstwa Domowego	
		dział	pozycja/rubryka
Województwo	01	część adresowa	poz.1 dwie pierwsze cyfry symbolu terytorialnego
Numer mieszkania	02	pozycja w prawym górnym rogu Kartoteki	
Numer gospodarstwa	03	część adresowa	poz.4
Numer osoby	04	cz.1 działu 1 A	rubr.1
Stopień pokrewieństwa z głową gospodarstwa domowego	05	cz.1 działu 1 A	rubr.12
Płeć	06	cz.1 działu 1 A	rubr. 8
Rok urodzenia	07	cz.1 działu 1 A	rubr. 9
Stan cywilny	08	cz.1 działu 1 A	rubr.6
Poziom ukończonego wykształcenia	09	cz.1 działu 1 A	rubr. 7
Numer obserwacji	10	symbol (I-IV) rubryk, w których dokonano zapisów dot. danego badania (dział 1, 2, 3)	
Numer próby	11	część adresowa	poz.8

§ 21

Dział 2. Aktywność ekonomiczna i praca główna

Ankieter powinien wypełnić dział 2 ankiety ZD na podstawie rozmowy z osobą, której ankieta dotyczy. W przypadkach szczególnych dział 2 może być wypełniony na podstawie informacji udzielonych przez innego członka gospodarstwa domowego zorientowanego w sytuacji zawodowej osoby nieobecnej.

Należy pamiętać, że pytania w ankiecie zmierzają do ustalenia sytuacji w zakresie aktywności ekonomicznej osób objętych badaniem **w okresie wybranego tygodnia** (7 dni od poniedziałku do niedzieli).

UWAGA!

Celem **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** jest ustalenie **faktycznej, a nie formalnej** sytuacji zawodowej osób badanych. Za **pracującą** uważa się w tym badaniu osobę wykonującą jakąkolwiek pracę (również dorywczą i „na czarno”) przynoszącą dochód lub zarobek bez względu na formalny status zatrudnienia tej osoby. Przykładowo, osoba bezrobotna zarejestrowana w urzędzie pracy, która w badanym tygodniu pracowała co najmniej 1 godzinę (również „na czarno” i dorywczo), w badaniu traktowana jest jako pracująca. **Ankieter musi ustalić fakt wykonywania pracy** przez odpowiednie zaakcentowanie pytania **12**, kładąc nacisk na słowa „jakąkolwiek pracę przynoszącą zarobek lub dochód”, ewentualnie dodając komentarz do pytania.

12. W pytaniu 12 za osobę wykonującą pracę (odp. „tak” symbol 1) uważa się osobę, która w badanym tygodniu przepracowała przynajmniej 1 godzinę jako:

- pracownik najemny (również w indywidualnym gospodarstwie rolnym),
 - pracujący na własny rachunek,
 - pomagający członek rodziny.
- a) **Pracownicy najemni** są to:
- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, umowa-zlecenie, umowa o dzieło, powołanie, wybór lub mianowanie) w jednostkach państwowych, spółdzielniach, jednostkach organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych, w jednostkach prywatnych, również u osób fizycznych i w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
 - osoby wykonujące pracę nakładczą,
 - uczniowie (oraz osoby przebywające na praktykach), z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie,
 - osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej i jednocześnie otrzymujący za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej) - niezależnie od związku z gospodarstwem domowym użytkownika gospodarstwa rolnego czy właściciela rodzinnej działalności gospodarczej.
- b) Do **pracujących na własny rachunek** zalicza się:
- właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców indywidualnych gospodarstw rolnych (działek rolnych) pracujących w tych gospodarstwach (na działkach); pracę wykonywaną przez respondenta na **działce rolnej** należy uwzględnić wówczas, gdy praca ta przynosi dochód, który jest głównym lub dodatkowym źródłem utrzymania respondenta,
 - członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
 - agentów we wszystkich systemach agencji,
 - osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną) tzn. osoby, które prowadzą własne przedsiębiorstwo lub zakład produkcyjny, usługowy, sklep lub zarobkują własną taksówką, wykonują tzw. „wolne zawody” (np. adwokaci, literaci, artyści, lekarze i pielęgniarki z prywatną praktyką), a także osoby prowadzące prywatne szkoły, przedszkola itp.; małżeństwa lub osoby spokrewnione (np. ojciec z synami, rodzeństwo) pracujące wspólnie (na równych prawach) na rachunek własny należy

traktować jako współwłaścicieli i wszystkie te osoby zaliczyć do „pracujących na własny rachunek”,

- osoby, które zostały zmuszone przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako jednoosobowy podmiot gospodarczy.

- c) **Pomagający członkowie rodzin** są to osoby, które bez umownego – ustalonego wcześniej – wynagrodzenia pomagają w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym również w prowadzeniu gospodarstwa rolnego (działki rolnej). Do pomagających członków rodziny należy również zaliczyć uczniów szkół dziennych, jeżeli systematycznie pracują w rodzinnych przedsiębiorstwach (gospodarstwach rolnych) i jednocześnie są członkami gospodarstwa domowego właściciela firmy bądź użytkownika gospodarstwa rolnego.

UWAGA!

Osoby nie tworzące wspólnego gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub właścicielem rodzinnej działalności gospodarczej, które w badanym tygodniu pomagały nieodpłatnie w pracy w tym gospodarstwie rolnym bądź firmie rodzinnej, nie powinni być traktowani jako pracujący - pomagający członkowie rodzin. Mogą oni jednak zostać zaklasyfikowani do grona pracujących, jeżeli w badanym tygodniu wykonywali oni inną pracę przynoszącą dochód lub zarobek (bądź jej czasowo nie wykonywali). Natomiast w przypadku, gdy osoby te - nie tworzące wspólnego gospodarstwa domowego z użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub właścicielem rodzinnej działalności gospodarczej - uzyskały (bądź uzyskają) za pracę w rodzinnym gospodarstwie rolnym lub działalności gospodarczej wynagrodzenie w formie gotówki pieniężnej lub płodów rolnych, to należy ich uznać za „pracowników najemnych” (patrz ppkt b).

13. **Pytanie 13** należy zadać osobom, które na pytanie 12 odpowiedziały „nie” (symbol odpowiedzi – 2). Pytanie 13 dotyczy osób, które mają pracę, ale w badanym tygodniu nie przepracowały nawet 1 godziny np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, strajku.

UWAGA!

Pytanie 13 dotyczy zarówno pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek, jak i pomagających członków rodzin.

*W przeciwieństwie do badań realizowanych w poprzednich latach, począwszy od I kwartału 2006 r. w trakcie uzyskiwania odpowiedzi respondenta na to pytanie nie jest istotny czas nieobecności respondenta w pracy (podział na okres do 3 miesięcy i powyżej) - do ustalenia osób, które ostatecznie zostaną zaliczone do pracujących służą dalsze pytania od 18 do 21. W związku z powyższym np. osoba przebywająca na urlopie wychowawczym - **bez względu na czas trwania tego urlopu** - powinna mieć w pyt. 13 zawsze zaznaczoną odpowiedź o symbolu 1 "tak", a następnie w pyt. 17 odp. o symbolu 4.*

Pomagający członkowie rodzin (o których mowa w pkt 12c), którzy nie wykonywali pracy w badanym tygodniu, np. z powodu choroby bądź trudnych warunków atmosferycznych, są zaliczani do osób pracujących. Z uwagi na specyfikę pracy pomagających członków rodzin należy przed zaznaczeniem odpowiedzi o symbolu 1 "tak" w pytaniu 13 upewnić się, że respondent miał zapewnioną pracę jako pomagający członek rodziny w badanym tygodniu.

W przypadku osób **pracujących na rachunek własny** odpowiedź „tak”, tzn. symbol 1, wpisuje się wówczas, gdy ich firma nadal istnieje (nie zawiesiła działalności). Jeżeli pracujący na rachunek własny nie wykonywał pracy w badanym tygodniu, ponieważ

zawiesił działalność swojej firmy, to należy go traktować jako osobę, która nie ma pracy (pyt.12 odp.2 i pyt.13 odp.2.).

Osoby, które miały załatwioną pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie, traktowane są jako niemające pracy w badanym tygodniu i należy w pyt.12 i 13 przypisać im odpowiedź „nie”, tzn. symbol 2.

Kobiety na urloпах macierzyńskich, jeżeli w badanym tygodniu nie wykonywały żadnej (dorywczej) pracy przynoszącej dochód lub zarobek, należy zaliczyć do osób, które w badanym tygodniu miały pracę, ale jej nie wykonywały, tzn. w pyt.13 należy zakreślić odpowiedź o symbolu 1, a w pyt.17 odpowiedź o symbolu 2 – „urlop macierzyński”.

Osoby przebywające obecnie na urlopie wypoczynkowym lub zdrowotnym powinny mieć zaznaczoną w pyt. 12 odpowiedź o symbolu 2, w pyt. 13 odp. 1, a w pyt. 17 – w przypadku pierwszej sytuacji zakreślony symbol 3 „urlop wypoczynkowy”, natomiast dla **osób na urloпах zdrowotnych** należy w pyt. 17 zaznaczyć odp. 1 „choroba” (urlop zdrowotny wiąże się z koniecznością przerwania wykonywania pracy z powodu pogorszenia stanu zdrowia, co można potraktować jako chorobę).

Jeżeli respondent korzystał z **bezpłatnego urlopu** w badanym tygodniu w celu nauki lub uczestnictwa w szkoleniu – wówczas w pyt. 12 należy zakreślić im odpowiedź o symbolu 2, w pyt. 13 odp. 1, a w pyt. 17 faktyczną przyczynę nieobecności w pracy, czyli „*naukę, podnoszenie kwalifikacji*” (tj. odp. o symb. 9).

UWAGA!

- Ze względu na wyraźną sezonowość prac w rolnictwie, mogą wystąpić sytuacje, że rolnicy, którzy w sezonie deklarowali pracę w gospodarstwie rolnym jako pracujący na własny rachunek, poza sezonem nie wykonywali pracy w badanym tygodniu. Osoby takie należy traktować jako **mające pracę, ale czasowo niepracujące ze względu na system pracy** (pyt.12 odp.2 i pyt.13 odp.1 i pyt.17 odp.8).

- Niektóre grupy zawodowe charakteryzują się nietypowym systemem pracy np. marynarze, którzy przez kilka miesięcy pracują, a przez następne kilka miesięcy nie wykonują pracy. Należy ich traktować **jako pracujących** w okresie, gdy są zaangażowani przez agencję pracy i zatrudnieni przez osobę trzecią (tzn. w czasie trwania kontraktu). Poza czasem trwania kontraktu należy traktować ich jako osoby bezrobotne lub bierne zawodowo (jeśli nie poszukują pracy).

- Uczniów lub praktykantów, którzy pracują w zakładzie (firmie) w celu nauki zawodu, ale nie otrzymują za to wynagrodzenia, **nie należy traktować jako pracujących** – pyt.12 odp.2 i pyt.13 odp.2.

UWAGA!

Większość z pozostałych pytań zawartych w dziale 2 służy do charakterystyki pracy głównej. **Respondenci, którzy mają kilka miejsc pracy, sami ustalają, która praca jest dla nich pracą główną.** Jeśli respondent ma wątpliwości, pracą główną powinna być ta praca, która **zwykle zajmuje więcej czasu**. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Mogą wystąpić następujące sytuacje zawodowe badanych osób:

1. respondent ma tylko jedną pracę – należy wówczas przejść przez pozostałe pytania działu 2 zgodnie ze ścieżką pytań, a w dziale 3 na pyt.53 zakreślić odp.2 – „nie”, a następnie przejść do pyt. 69 w dziale 5,
 2. respondent ma pracę główną i pracę dodatkową oraz w badanym tygodniu wykonywał zarówno pracę główną, jak i dodatkową – należy wówczas wypełnić dział 2 i 3,
 3. respondent ma pracę główną i dodatkową; w badanym tygodniu nie wykonywał pracy, którą uważa za główną, natomiast wykonywał pracę dodatkową (np. respondent w czasie urlopu otrzymanego w pracy głównej wykonywał zarobkową pracę dodatkową lub pomagał w rodzinnym gospodarstwie rolnym) – należy wówczas wypełnić zarówno dział 2 i 3, a w pytaniu 14 w dziale 2 w miejscu przewidzianym na liczbę godzin przepracowanych w badanym tygodniu w pracy głównej należy wpisać „0”,
 4. respondent ma pracę główną i dodatkową; w badanym tygodniu wykonywał pracę, którą określił jako główną, natomiast nie wykonywał pracy dodatkowej – należy wówczas wypełnić dział 2 i 3, a w pyt.54 przeznaczonym na wpisanie liczby godzin przepracowanych w pracy dodatkowej należy wpisać „0”.
- 14. W pytaniu 14 należy ustalić i wpisać liczbę godzin faktycznie przepracowanych w badanym tygodniu w głównym miejscu pracy** (również w nadliczbowym czasie pracy, także wtedy, gdy były to godziny nieopłacone). Nie należy tu uwzględniać godzin opłaconych, a nieprzepracowanych np. z powodu choroby, urlopu płatnego itp. W przypadku osoby, która w badanym tygodniu wykonywała tylko prace dodatkowe, w miejscu przewidzianym na liczbę godzin należy wpisać „0” (patrz pkt 3 zamieszczony powyżej), w pyt.15 podać zwykle przepracowywaną liczbę godzin w pracy głównej, a następnie przejść do pytania 16.2 i podać przyczynę krótszego niż zwykle czasu pracy (tzn. podać przyczynę, dlaczego respondent nie pracował w badanym tygodniu w głównym miejscu pracy tyle samo co zwykle). W przypadku osób pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych lub na działkach rolnych mogą wystąpić trudności z ustaleniem dokładnej liczby godzin przepracowanych w tygodniu. Ankieter powinien wówczas pomóc respondentowi w ustaleniu przybliżonej liczby godzin, np. przy pomocy uproszczonego obliczenia: 6 dni w tygodniu x 8 godzin = 48 godzin.

UWAGA!

Za pracę w swoim gospodarstwie rolnym uważa się wykonywanie prac bezpośrednio związanych z produkcją rolną (roślinną i zwierzęcą) oraz prac ogólnych, dotyczących prowadzenia gospodarstwa (np. zakup środków produkcji, sprzedaż produktów i przygotowanie ich do sprzedaży, bieżące naprawy sprzętu rolniczego, prace konserwacyjne budynków, maszyn, instalacji, prowadzenie rachunków, załatwianie spraw urzędowych).

Za pracę w gospodarstwie rolnym nie należy uważać takich prac jak: przyrządzanie posiłków, pranie, sprzątanie, dogłębienie dzieci oraz innych prac związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

- 15. Celem pytania 15 jest ustalenie, jaki jest typowy, tygodniowy czas pracy respondenta w głównym miejscu pracy.** Jeżeli badana osoba **zwykle** pracuje również w godzinach nadliczbowych, płatnych bądź bezpłatnych, to godziny te powinny zostać tutaj wliczone.

W zależności od udzielonych odpowiedzi na pyt.14 i pyt.15 mogą wystąpić następujące warianty przejścia do kolejnych pytań:

- ⇒ jeśli respondent w badanym tygodniu pracował dłużej niż zwykle, tzn. zapis w pyt.14 jest większy od zapisu w pyt.15, to należy przejść do pyt.16.1;
- ⇒ jeśli respondent w badanym tygodniu pracował krócej niż zwykle, tzn. zapis w pyt.14 jest mniejszy od zapisu w pyt.15 (w tym także jeśli respondent w badanym tygodniu wykonywał tylko pracę dodatkową, czyli pyt.15 = "0"), należy przejść do pyt.16.2;
- ⇒ jeśli respondent w badanym tygodniu pracował tyle samo co zwykle, tzn. zapis w pyt.14 równa się zapisowi w pyt.15, to należy przejść do pyt.23.

UWAGA!

W sytuacji, gdy czas pracy respondenta różni się znacząco z tygodnia na tydzień lub z miesiąca na miesiąc (dotyczy to np. rolników) i są trudności z podaniem odpowiedzi na pyt.15, to wówczas jako miarę typowego (zwykłego) czasu pracy respondenta należy przyjąć średnią z liczby godzin faktycznie przepracowanych tygodniowo w ciągu ostatnich czterech tygodni. Jeśli tą metodą również nie można ustalić liczby godzin, to w odp. na pyt.15 należy wpisać "0" i przejść od razu do pytania 23.

Jeśli respondent rozpoczął pracę w badanym tygodniu, w pyt.15 należy wpisać przewidywaną liczbę godzin pracy wynikającą z umowy o pracę.

- 16. Celem pytania 16.1 i 16.2 jest ustalenie przyczyn świadczenia pracy w badanym tygodniu w innym wymiarze niż zwykle.** W zależności od długości czasu pracy należy zadawać pyt. 16.1 lub 16.2.

Pytanie 16.1 dotyczy osób, które w badanym tygodniu pracowały dłużej niż zwykle.

Odpowiedź o symbolu 1 – „*liczba godzin pracy jest zróżnicowana*” można zaznaczyć osobom, dla których dłuższy okres pracy w badanym tygodniu może wynikać z przyczyn od nich niezależnych, ale wynikających z sezonowego charakteru ich pracy lub warunków atmosferycznych (np. z powodu nasilenia prac polowych w okresie żniw lub w okresie przedświątecznym w handlu, sezonowości prac w budownictwie). Odpowiedź ta dotyczy będzie również osób, które pracują w systemie tzw. ruchomego czasu pracy, tzn. osób, których czas pracy rozliczany jest w okresie co najmniej jednego miesiąca.

Odpowiedź o symbolu 2 – „*pracowałem(a)m w godzinach nadliczbowych*” należy zakreślić również wówczas, gdy godziny nadliczbowe nie były opłacone.

Na pytanie 16.2 odpowiadają wszystkie osoby pracujące w badanym tygodniu krócej niż zwykle.

Odpowiedzi o symbolach od 1 do 12 prawie wyczerpują przyczyny, dla których respondenci pracowali w wymiarze krótszym niż zwykle, dlatego ankieter powinien unikać zakreślania odpowiedzi „*inne przyczyny*” (symbol odp.13). Respondent sam powinien wybrać, która z możliwości najlepiej odpowiada jego sytuacji.

Przestoje w pracy związane z brakiem surowców, awarią maszyn i urządzeń należy zaliczyć do odpowiedzi o symbolu 1. Odpowiedź 2 – „*przestałem(a)m pracować*” należy zakreślić osobom, które w badanym tygodniu zakończyły pracę. Odpowiedź 3 dotyczy osób rozpoczynających pracę w badanym tygodniu, dla których normalny, typowy czas pracy będzie dłuższy od przepracowanego w badanym tygodniu. Do odpowiedzi o symbolu 4 – „*strajk*” można zakwalifikować przestoje spowodowane zarówno bezpośrednim uczestnictwem w strajku, jak i niemożnością podjęcia pracy z powodu strajku. W przypadku **urlopu szkoleniowego** należy zaznaczyć odp.5 – „*nauka, uzupełnianie kwalifikacji*”. Urlop okolicznościowy (odp.8) dotyczy urlopu przysługującego pracownikowi w związku z pogrzebem, ślubem, opieką nad dzieckiem (2 dni w roku). Jeśli przyczyną krótszego czasu pracy był rozpoczęty lub zakończony urlop

macierzyński (tacierzyński) czy wychowawczy to należy zaznaczyć odp. o symbolu 9. Odpowiedź o symbolu 10 dotyczy choroby własnej. W przypadku opieki nad chorym członkiem rodziny należy zakreślić odpowiedź o symbolu 13 „inne przyczyny”. Odpowiedź o symbolu 11 „liczba godzin pracy jest zróżnicowana” dotyczy sytuacji opisanych przy pyt.16.1 odpowiedź 1 w przypadku, gdy wpłynęły one na skrócenie tygodniowego czasu pracy respondenta.

UWAGA!

Jeśli wystąpią dwie przyczyny krótszego niż zwykle czasu pracy, należy wybrać tę, która dotyczy dłuższego okresu trwania. Jeśli obie przyczyny dotyczą tego samego czasu trwania, to należy wybrać tę o niższym numerze odpowiedzi (pierwszą w kolejności).

17. **Pytanie 17** dotyczy osób, które na pytanie 13 udzieliły odpowiedzi "tak" (symbol 1) i służy do ustalenia **jednej, najważniejszej przyczyny niewykonywania pracy w badanym tygodniu**.

Odpowiedź o symbolu 1 „choroba” należy zakreślić respondentom, którzy nie wykonywali pracy z powodu choroby własnej (w szczególności przebywania na urlopie zdrowotnym), natomiast respondentom, którzy nie pracowali z powodu sprawowania opieki nad chorym dzieckiem lub innym członkiem rodziny, należy zakreślić odpowiedź 11 „inne przyczyny” i wpisać np. *opieka nad dzieckiem*. W ramach odpowiedzi o symbolu 2 „urlop macierzyński” należy również uwzględnić ojców pozostających na urlopie tacierzyńskim. W przypadku osób, które w badanym tygodniu przebywały na urlopie wychowawczym (bez względu na czas jego trwania) trzeba zaznaczyć odp. 4. W ramach odpowiedzi o symbolu 5 „przerwa w działalności zakładu” uwzględnione są przerwy wynikające zarówno z powodu remontu w miejscu pracy, tzw. "postojów" np. w hutach, braku zamówień, jak i kłopotów finansowych firmy wymagające okresowego zaprzestania pracy. Odpowiedź o symbolu 8 „system pracy” należy zakreślić respondentom, którzy ze względu na pracę w niepełnym wymiarze czasu lub obowiązujący ich system pracy, wykonują pracę np. co drugi tydzień. Odpowiedź o symbolu 9 „nauka, podnoszenie kwalifikacji” należy zakreślić osobom, które były na urlopie szkoleniowym lub zostały skierowane przez pracodawcę na kurs, przeszkolenie. Natomiast odpowiedź o symbolu 10 „urlop bezpłatny” zaznaczamy wyłącznie w sytuacji, gdy korzystanie ze sposobności przebywania na nim nie wiąże się z innymi konkretnymi powodami (patrz zapisy na str. 19 dot. pyt. 13).

UWAGA!

Osoby, które nie wykonywały pracy w badanym tygodniu z powodu choroby, przebywania na urlopie macierzyńskim lub wypoczynkowym (pyt. 13 odp. 1 i pyt. 17 odp. od 1 do 3) przechodzą do dalszych pytań dotyczących charakterystyki pracy głównej (począwszy od pyt. 22). Natomiast osoby, które wskazały na inne przyczyny w pytaniu 17 (symbole od 4 do 11) odpowiadają na dodatkowe pytania mające na celu ustalenie więzi respondenta z obecnym miejscem pracy.

18. Celem **pytania 18** jest ustalenie czy respondenci, którzy nie wykonywali pracy w badanym tygodniu z powodów innych niż choroba bądź przebywanie na urlopie macierzyńskim **oczekują, że powrócą do pracy po przerwie - liczonej od momentu zaprzestania pracy do chwili spodziewanego powrotu**. Jeżeli respondent wie bądź ma prawo do oczekiwania powrotu, to należy mu zaznaczyć jedną z odpowiedzi o symbolu 1 lub 2 - w zależności od tego, czy oczekuje powrotu w okresie do 3 miesięcy włącznie (symbol 1) czy później (symbol 2). Jeśli respondent nie wie (ma wątpliwości co do szansy powrotu) bądź jest przekonany, że nie ma możliwości powrotu do tej pracy, to trzeba mu

zakreślić odp. „nie” o symbolu 3. Osoby, dla których ustalono odpowiedź o symbolu 1 są traktowane jako pracujące i przechodzą do dalszych pytań dotyczących charakterystyki pracy głównej (począwszy od pyt. 22).

19. **Pytanie 19** dotyczy tylko tych osób, dla których w pytaniu 18 została zaznaczona odpowiedź o symbolu 2 lub 3. Służy ono do ustalenia dotychczasowego statusu zatrudnienia w miejscu, w którym respondent nie wykonywał pracy w badanym tygodniu z powodu wskazanego w pyt. 17. Przy ustalaniu właściwej należy skorzystać z definicji zamieszczonych w § 21 pkt 12.
20. Do **pytania 20** przechodzą tylko pracownicy najemni, którzy nie wykonywali pracy w badanym tygodniu z przyczyn innych niż choroba czy urlop macierzyński i nie oczekują na powrót do pracy w ciągu 3 miesięcy (pyt. 12 odp. 2, pyt. 13 odp. 1, pyt. 17 odp. o symbolu od 4 do 11, pyt. 18 odp. 2 lub 3 oraz pyt. 19 odp. 2). W pytaniu tym chcemy uzyskać więcej informacji odnośnie okresu bieżącej nieobecności respondenta w pracy, a dokładnie czy długość obecnej przerwy w pracy – liczonej od momentu zaprzestania pracy do końca badanego tygodnia włącznie – przekroczyła 3 miesiące czy nie (do 3 miesięcy włącznie - odp.1, dłużej niż 3 miesiące - odp.2).
21. W **pytaniu 21** sprawdzamy na ile respondent jest nadal związany ze swoim miejscem zatrudnienia. Pytanie to służy do zebrania informacji nt. kontynuowania otrzymywania przez respondenta znaczącej części wynagrodzenia (uzgodnionego w momencie podejmowania pracy), które może być wypłacane zarówno przez pracodawcę czy zakład ubezpieczeniowy (ZUS lub KRUS), jak i obydwie te instytucje jednocześnie w pewnej części. Jeżeli osoba nie potrafi ocenić/określić wysokości otrzymywanych pieniędzy lub innych dóbr w stosunku do wynagrodzenia bądź nie jest pewna, czy ma zagwarantowaną taką wypłatę, należy zakreślić odpowiedź „nie” o symbolu 2, a następnie przejść do pyt. 60, tj. działu odnoszącego się do przeszłości zawodowej.
22. **Pytanie 22** dotyczy tylko tych osób, dla których w pytaniu 17 została zaznaczona odpowiedź o symbolu 1, 2 lub 3 albo w pyt. 18 udzieliły odp. o symbolu 1. **Celem pytania 22 jest ustalenie, jaki jest typowy, tygodniowy czas pracy respondenta w głównym miejscu pracy.** Jeżeli badana osoba **zwykle** pracuje również w godzinach nadliczbowych, płatnych bądź bezpłatnych, to godziny te powinny zostać tutaj wliczone. Po udzieleniu odpowiedzi na pytanie dotyczące zwykłego czasu pracy, osoby te przechodzą do pyt. 23, które służy do ustalenia statusu zatrudnienia respondenta w miejscu pracy.
23. W **pytaniu 23 należy zaznaczyć** – korzystając z definicji zamieszczonych w § 21 pkt 12 – **do jakiej grupy pracujących należy zaliczyć respondenta;** tzn. do:
- pracujących na własny rachunek (symbol odpowiedzi – 1),
 - pracowników najemnych (symbol odpowiedzi – 2),
 - pomagających członków rodzin (symbol odpowiedzi – 3).

UWAGA!

Pomagający członkowie rodzin przechodzą na tym etapie do pytania 38, natomiast pracujący na rachunek własny odpowiadają na pyt. 25, a pracownicy najemni udzielają odpowiedzi na pytania od 25 do 37– zgodnie ze ścieżką pytań.

24. **Pytanie 24** należy zadawać tylko osobom pracującym na własny rachunek, tzn. osobom, które w pyt.23 udzieliły odpowiedzi o symbolu 1.

Celem pytania jest ustalenie, czy osoby te są pracodawcami, tzn. czy w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego (definicja pracownika najemnego zawarta jest w § 21 pkt 12).

UWAGA!

- Jeżeli małżeństwo prowadzi wspólnie firmę i zatrudnia pracowników najemnych, to odp.1 „tak” należy zaznaczyć tylko jednemu z małżonków (jedna firma = jeden pracodawca).
- Osoby, które zostały zmuszone przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako jednoosobowy podmiot gospodarczy powinny mieć zaznaczoną odpowiedź „nie” o symbolu 2.

25. **Pytanie 25** jest trzecim z kolei pytaniem o **typowy, tygodniowy czas pracy respondenta w głównym miejscu pracy**. Tym razem jednak objęte są nim wyłącznie osoby, które na pytanie 21 udzieliły odpowiedzi o symbolu 1, tj. są wciąż związane ze swoim miejscem zatrudnienia poprzez otrzymywanie znaczącej części wynagrodzenia (uzgodnionego w momencie podejmowania pracy). Przy ustalaniu typowego wymiaru czasu pracy respondenta można posłużyć się ustaleniami zawartymi w pkt 22 przedstawionym powyżej.

26. **W pytaniu 26 spotykają się wszystkie osoby będące pracownikami najemnymi. Jego celem jest ustalenie w jakim sektorze własności pracuje respondent, prywatnym czy publicznym.** Do sektora prywatnego (odp.2) należy zaliczyć jednostki prywatne, tj. zakłady wytwórcze, handlowe i usługowe należące do osób fizycznych, spółki handlowe z przewagą własności prywatnej krajowej lub zagranicznej, fundacje, organizacje wyznaniowe oraz zakłady prowadzone przez te organizacje, indywidualne gospodarstwa rolne i działki rolne oraz własność spółdzielczą i organizacji społecznych. Do sektora publicznego (odp.1) należy zaliczyć własność państwową i samorządu terytorialnego.

27. **W pytaniu 27 należy ustalić, czy praca, którą respondent wykonywał lub miał wykonywać w badanym tygodniu, była pracą stałą (odp.1) czy na czas określony (odpowiedzi o symbolu od 2 do 6).**

Jako **pracę stałą** należy rozumieć każdą pracę podjętą na **czas nieokreślony**.

Respondent, który wykonuje pracę sezonową, powinien wybrać jedną z odpowiedzi 3 lub 4, tzn. udzielić informacji, czy praca ta została wybrana celowo (odp.4) czy też respondent podjął ją, bo nie mógł znaleźć innej pracy.

Należy pamiętać, aby odpowiedź o symbolu 6 zakreślać **tylko** w sytuacji, gdy żadna z wymienionych wcześniej możliwości nie jest właściwa.

28. **Pytanie 28 dotyczy osób pracujących na czas określony**, tzn. tych, które w pyt.27 udzieliły odp. o symbolu od 2 do 6. W pytaniu tym należy ustalić planowaną (ustaloną z pracodawcą) długość zatrudnienia **w miesiącach**.

UWAGA!

Jeżeli respondent ma kolejną umowę na czas określony u tego samego pracodawcy, należy uwzględnić tylko okres aktualnej umowy (nie należy dodawać okresu zatrudnienia z poprzedniej umowy o pracę).

29. **Pytanie 29** dotyczy – podobnie jak pyt.28 - **osób pracujących na czas określony**, tzn. tych, które w pyt.27 udzieliły odp. o symbolu od 2 do 6. Jego celem jest wyłonienie osób,

które pracują na podstawie umowy z agencją tymczasowego zatrudnienia. Osoby takie otrzymują wynagrodzenie od tej agencji, ale faktyczną pracę wykonują na rzecz innego zakładu pracy, który ma również zawartą umowę z tą agencją, lecz umowa ta dotyczy usług dostarczania personelu do pracy.

UWAGA!

- Osoby zatrudnione bezpośrednio w samej agencji (np. personel administracji) nie są tutaj traktowane jako posiadające umowę z agencją tymczasowego zatrudnienia, czyli należy im zaznaczyć odp. „nie” o symbolu 2.
- Osoby, które w badanym tygodniu były tylko zgłoszone do agencji zatrudnienia, ale nie zostały zgłoszone do żadnej pracy również należy traktować jak osoby nie posiadające umowy z agencją tymczasowego zatrudnienia, czyli należy im zaznaczyć odp. „nie” o symbolu 2.
- Osoby, które obecnie wykonywaną pracę znalazły dzięki agencji pośrednictwa pracy należy również traktować jak osoby nie posiadające umowy z agencją tymczasowego zatrudnienia, czyli należy im zaznaczyć odp. „nie” o symbolu 2. Agencja pośrednictwa pracy tylko pomaga w jej znalezieniu za co pobiera opłatę (zwykle prowizyjną) i nie podpisuje żadnej umowy o pracę w swoim imieniu.

30. W **pytaniu 30** chcemy dowiedzieć czy powiatowy urząd pracy przyczynił się w jakikolwiek sposób do znalezienia **obecnej** pracy głównej respondenta i podobnie jak poprzednie pytania obejmuje ono wyłącznie pracowników najemnych. Chodzi tutaj o zbadanie skuteczności urzędów pracy w pośrednictwie w znalezieniu pracy. W przypadku, gdy respondent podjął obecnie wykonywaną pracę dzięki temu, że znalazł ogłoszenie o tym miejscu np. na tablicy informacyjnej w urzędzie pracy albo na stronie internetowej tego urzędu, to należy zakreślić mu odpowiedź o symbolu 1. Jeżeli natomiast respondent został tylko skierowany na szkolenie np. w celu zdobycia/zmiany/rozszerzenia swoich kwalifikacji, to należy zaznaczyć mu odp. o symbolu 2 nawet wtedy, gdy w efekcie wpłynęło to na podjęcie obecnej pracy znalezionej, ale nie bezpośrednio za pomocą urzędu pracy.

31. **Pytanie 31** służy do ustalenia czy dany respondent – będący pracownikiem najemnym – w obecnej pracy głównej wykonuje pracę w systemie zmianowym.

UWAGA!

Zmianowość pracy polega na wykonywaniu pracy przez kilka zespołów pracowników w ciągu doby, przy wykorzystaniu tych samych stanowisk pracy, maszyn i urządzeń.

W rolnictwie indywidualnym praca na zmiany nie występuje.

32. Celem **pytania 32** jest ustalenie czy w zakresie obowiązków **formalnie** wykonywanych przez respondenta na jego stanowisku w głównym miejscu pracy jest nadzorowanie pracy innych osób. Pod pojęciem nadzorowania pracy należy rozumieć czynności związane z organizowaniem pracy, rozdzielaniem pracy pomiędzy podległych respondentowi pracowników, sprawdzaniem, czy została ona prawidłowo wykonana itp.

UWAGA!

- Nie należy rozważać wyłącznie sytuacji, jaka panowała w badanym tygodniu, ale zakres obowiązków powierzonych na co dzień.
- Osoby zastępujące tylko czasowo nieobecnego szefa (kierownika, naczelnika, dyrektora ...) powinny mieć zaznaczoną odp. „nie” o symbolu 2.

UWAGA!

Pytania 33 – 36 mają na celu wyłonienie osób, które w badanym tygodniu wykonywały pracę w czasie nadliczbowym (płatnym lub nieopłaconym) w stosunku do wymiaru czasu pracy określonego w umowie o pracę. Należy tu zatem uwzględnić osoby, które w badanym tygodniu pracowały dłużej niż zwykle z powodu pracy w godzinach nadliczbowych (pyt. 16.1 odp. 2). Ponadto osoby, które zwykle pracują w godzinach nadliczbowych (a zatem również w badanym tygodniu), co zostało uwzględnione w odpowiedzi na pyt. 15 lub 22 lub 25, powinny mieć również wykazane te godziny w pyt. 34 lub/i w pyt. 36.

Godziny nadliczbowe określa się jako czas, w którym pracownik pozostaje do dyspozycji w celu otrzymania polecenia od szefa/pracodawcy lub klienta oraz jest gotowy do wykonywania swoich zadań i obowiązków związanych z pracą. Jeżeli natomiast osoba pozostaje w pracy, aby nadgonić zaległości lub odpracowuje np. czas wykorzystany na wyjście w celach prywatnych, to wówczas nie jest to praca w nadgodzinach.

33. **Pytanie 33** służy do wyodrębnienia osób, które w badanym tygodniu pracowały w płatnych godzinach nadliczbowych. Osoby, które w badanym tygodniu wykonywały pracę w czasie przekraczającym normalny (typowy/uzgodniony wynikający z umowy o pracę) czas pracy i za ten czas pracy zostanie wypłacone respondentom wynagrodzenie powinny mieć odpowiedź „tak” o symbolu 1 i należy zadać im pytanie 34.

Osoby, które w badanym tygodniu **nie wykonywały pracy w badanym tygodniu** należy zaznaczyć odpowiedź „nie dotyczy” (symbol 3) i następnie przejść do pyt. 37.

34. W pytaniu 34 respondent, który odpowiedział, że w badanym tygodniu pracował w **płatnych godzinach nadliczbowych** (pyt.33 odp.1), powinien **podać ich łączną liczbę przepracowaną w badanym tygodniu**.
35. **Pytanie 35** służy natomiast do wyłonienia osób, które w badanym tygodniu pracowały w nieopłaconych godzinach nadliczbowych. Osoby, które w badanym tygodniu wykonywały pracę w czasie przekraczającym normalny (typowy/uzgodniony wynikający z umowy o pracę) czas pracy i za ten czas pracy nie zostanie wypłacone respondentom wynagrodzenie powinny mieć odpowiedź „tak” o symbolu 1 i należy zadać im pytanie 36.
36. W pytaniu 36 respondent, który odpowiedział, że w badanym tygodniu pracował w **nieopłaconych godzinach nadliczbowych** (pyt.35 odp.1), powinien **podać ich łączną liczbę przepracowaną w badanym tygodniu**.
37. W pytaniu 37 należy wpisać (w złotych) **wysokość zarobków netto** (czyli bez podatku dochodowego oraz składki ZUS) w poprzednim miesiącu w głównym miejscu pracy. Przy ustalaniu wysokości zarobków można korzystać z zasad stosowanych w sprawozdawczości z zatrudnienia i wynagrodzeń. Do zarobków należy wliczyć wynagrodzenia osobowe łącznie z wypłatami z zysku do podziału i nadwyżki bilansowej w spółdzielniach, tj. wynagrodzenia zasadnicze, dodatki stałe i przejściowe, premie i nagrody, wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas urlopów, zasiłki chorobowe, wypłacane ze środków zakładu pracy, świadczenia deputatowe oraz inne sporadyczne składniki wynagrodzeń wypłacone respondentowi w poprzednim miesiącu w głównym miejscu pracy w przeliczeniu na 1 miesiąc. Wynagrodzenie powinno dotyczyć całego przepracowanego miesiąca. Jeśli w poprzednim miesiącu respondent otrzymał wynagrodzenie nieodpowiadające pełnemu wynagrodzeniu miesięcznemu, powinien przeliczyć je na miesięczne lub podać wynagrodzenie

z wcześniejszego miesiąca. Wynagrodzenia (nagrody, premie, "13-tki" itp.) wypłacone za okresy dłuższe niż miesiąc należy podać w wysokości przypadającej na 1 miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej).

Jeżeli natomiast w poprzednim miesiącu respondent nie otrzymał wynagrodzenia (np. w poprzednim miesiącu nie pracował) należy wpisać odp. „00”.

38. Celem pytania 38 jest ustalenie rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez firmę, która jest głównym miejscem pracy respondenta.

Rodzaj działalności symbolizowany jest na poziomie grup Polskiej Klasyfikacji Działalności.

Opisując rodzaj działalności w pyt.38 nie należy stosować zapisów ogólnikowych jak: zakład, urząd, fabryka, spółdzielnia, zakład produkcyjny, punkt usługowy. Prawidłowy zapis powinien informować o tym, **co** dana jednostka **produkuje** lub **jakie usługi** świadczy np. produkcja obuwia, przetwórstwo mleka, produkcja maszyn budowlanych, wynajem maszyn rolniczych, naprawa samochodów, szkoła podstawowa, przedszkole, urząd gminy itp. Nazwy lub skróty nazw można stosować wyłącznie dla przedsiębiorstw o zasięgu ogólnokrajowym i których rodzaj działalności jest powszechnie znany jak: Poczta Polska, Telekomunikacja, PKP, LOT.

Ankieter powinien w trakcie wywiadu uzyskać na tyle szczegółowy opis działalności instytucji (firmy), aby osoby kodujące mogły we właściwy sposób zasymbolizować miejsce pracy respondenta.

W przypadku pracy w rolnictwie istotna jest informacja, czy jest to rolnictwo indywidualne (rodzinne gospodarstwo rolne / działka rolna), czy rolnictwo uspołecznione oraz jaki kierunek produkcji rolnej dominuje w tym gospodarstwie. W przypadku gospodarstwa indywidualnego nie jest istotne, czy jest to gospodarstwo własne czy dzierżawione i jaki jest jego areal. W przypadku pracujących we własnym (rodzinnym) gospodarstwie rolnym nie ma też znaczenia cel produkcji rolnej (na sprzedaż lub na spożycie). Liczy się fakt pracy w gospodarstwie.

UWAGA!

Osoby pracujące w oddziale, filii lub innej składowej części przedsiębiorstwa (firmy), tj. w jednostce lokalnej położonej pod odrębnym adresem, powinny opisać rodzaj działalności tej jednostki lokalnej. Zgodnie z tą zasadą, sklep zakładowy położony pod innym adresem niż zakład, powinien mieć rodzaj działalności z sekcji „G” - handel (3-cyfrowy symbol grupy zależny jest od rodzaju sprzedawanego asortymentu i od tego, czy jest to sprzedaż hurtowa czy detaliczna).

Jeśli respondent pracuje w firmie, która świadczy usługi dla innych firm, to miejscem pracy respondenta jest firma, która go zatrudnia, a nie firma, w której wykonuje swoją pracę. Np. respondent pracuje w firmie ochroniarskiej, która ochrania sklep, zatem jego miejscem pracy jest firma ochroniarska, a nie sklep.

Osobom, które zostały zmuszone przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako jednoosobowy podmiot gospodarczy należy wpisywać PKD tej firmy, dla której świadczą pracę. Analogicznie - dla osób, które mają umowę z agencją tymczasowego zatrudnienia - należy podawać rodzaj działalności firmy, na rzecz której faktycznie wykonują pracę.

39. Celem pytania 39 jest ustalenie, czy instytucja (firma) będąca głównym miejscem pracy respondenta mieści się w Polsce czy za granicą. Pytanie to dotyczy bezpośredniego miejsca pracy respondenta (filia, zakład), a nie jednostki nadrzędnej.

40. Na **pytanie 40** odpowiadają osoby, których głównym miejscem pracy jest instytucja (firma) mieszcząca się w Polsce, tzn. osoby, które w pytaniu 39 udzieliły odpowiedzi o symbolu 1. W pytaniu tym należy wpisać **nazwę województwa, w którym mieści się główne miejsce pracy respondenta**.
41. Na **pytanie 41** odpowiadają osoby, których głównym miejscem pracy jest instytucja (firma) mieszcząca się za granicą, tzn. osoby, które w pytaniu 39 udzieliły odpowiedzi o symbolu 2. W pytaniu tym należy podać **nazwę kraju, w którym mieści się główne miejsce pracy respondenta**. Dla krajów europejskich należy dodatkowo **podać nazwę regionu**, korzystając z załączonego wykazu (można jednocześnie wypełnić symbol regionu korzystając z tego samego wykazu).

UWAGA!

W przypadku, gdy respondent ma trudności z podaniem nazwy regionu, należy ustalić, w pobliżu jakiego większego miasta znajduje się główne miejsce pracy respondenta. Informacje te pomocne będą na etapie symbolizowania kraju i regionu przez pracowników urzędów statystycznych.

42. **Celem pytania 42 jest ustalenie wielkości instytucji (firmy), która jest głównym miejscem pracy respondenta.** Jeżeli jest to przedsiębiorstwo wielozakładowe, respondent powinien podać wielkość zakładu (filii), w której wykonuje pracę. W przypadku rodzinnej działalności gospodarczej liczba osób powinna obejmować wszystkie osoby zaangażowane w tę działalność, tzn. osoby pracujące na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz pracowników najemnych. Jeżeli liczba osób pracujących ulega częstym zmianom i respondent ma trudności z udzieleniem odpowiedzi, ankieter może wyjaśnić, że chodzi o podanie liczby osób pracujących w badanym tygodniu.

Jeśli w głównym miejscu pracy respondenta pracuje do 10 osób, to ankieter musi wypełnić pole odpowiedzi poprzez wpisanie dokładnej liczby pracujących. W pozostałych przypadkach należy zakreślić kółkiem właściwy symbol odpowiedzi.

Odpowiedzi o symbolach 15 i 16 można zakreślić tylko wtedy, kiedy respondent nie potrafi dokładnie określić liczby pracujących, lecz może tylko rozgraniczyć, czy w jego instytucji/firmie pracuje:

- mniej niż 11 osób – odp.15,
- więcej niż 10 osób – odp. 16.

UWAGA!

Osobom, które zostały zmuszone przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako jednoosobowy podmiot gospodarczy należy wpisywać „1”.

43. **Pytanie 43 służy do ustalenia, czy respondent pracuje w głównym miejscu pracy w pełnym wymiarze czasu czy w niepełnym.** Respondent powinien sam określić swój wymiar czasu pracy. Pracownicy najemni mają zwykle wymiar czasu określony w umowie o pracę. W przypadku pracujących na własny rachunek powinna to być spontaniczna odpowiedź respondenta. Jednakże należy tę odpowiedź skojarzyć z liczbą godzin zwykle przepracowywanych (określoną w pyt.15 lub 22 lub 25) i upewnić się, czy respondent właściwie rozumie pyt.43 w przypadku, gdy:

- respondent podał odp.2 „*niepełny wymiar czasu*”, a liczba godzin zwykle przepracowywanych przekracza 35,

- respondent podał odp.1 „pełny wymiar czasu”, a liczba godzin zwykle przepracowywanych nie przekracza 30.

UWAGA!

Uczniowie odbywający naukę zawodu powinni być traktowani jako pracujący w niepełnym wymiarze czasu pracy (odp.2).

44. Pytanie 44 dotyczy pracujących w niepełnym wymiarze czasu, tj. wszystkich osób, dla których w pyt.43 odnotowano odp.2. **Celem tego pytania jest ustalenie przyczyn świadczenia pracy w niepełnym wymiarze.**

Respondent sam decyduje, która z możliwości odpowiada jego sytuacji. Przykładowo emeryci i renciści, którzy zwykle pracują w niepełnym wymiarze, mogą udzielić odpowiedzi:

- o symbolu 2 – „z powodu choroby, niepełnosprawności” (np. z powodu złego stanu zdrowia),
- o symbolu 4 – „taki wymiar czasu pracy mi odpowiada” (np. emerytura i dochody z pracy są na tyle wysokie, że respondent nie odczuwa potrzeby pracy w pełnym wymiarze czasu),
- o symbolu 5 – „opiekuję się dziećmi lub innymi osobami wymagającymi opieki” (np. osoba musi zapewnić opiekę swoim (lub innym) dzieciom przed/po lekcjach w szkole lub stale zajmuje się chorymi rodzicami czy przyjaciółmi (**będącymi członkami tego samego gospodarstwa domowego lub innego**);
- o symbolu 6 – „z innych powodów osobistych lub rodzinnych” (np. respondent mieszka zbyt daleko od miejsca pracy);
- o symbolu 7 – „z innych przyczyn”, jeżeli z uwagi na przepisy prawne praca w pełnym wymiarze czasu jest niemożliwa bądź nieopłacalna.

UWAGA!

Odpowiedź o symbolu 5 nie dotyczy osób, które opiekują się dziećmi bądź innymi osobami zawodowo, tj. wykonują pracę w charakterze opiekuna/nki.

45. Pytanie 45 dotyczy **tylko osób, które pracują w niepełnym wymiarze czasu pracy, ponieważ opiekują się dziećmi lub innymi osobami wymagającymi opieki**, czyli w pyt.44 mają odp.5. Jego celem jest ustalenie czy niepodejmowanie pracy w pełnym wymiarze ma/miało związek z niedostępnością odpowiednich instytucji opieki nad dzieckiem do 14 lat (część a) lub inną osobą wymagającą opieki w wieku 15 lat i więcej (część b). Instytucje te mogą być zbyt oddalone od miejsca zamieszkania/pracy (zła lokalizacja), są zbyt kosztowne i respondenta nie stać na poniesienie takich kosztów lub instytucje te nie świadczą usług wystarczająco dobrej jakości. Jeżeli z takich powodów respondent nie zdecydował się na podjęcie pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, to należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 1. Natomiast jeśli np. respondent nie chce pracować na cały etat, ponieważ zdecydowanie najważniejszą dla niego rzeczą jest opieka i fakt spędzania czasu z osobą potrzebującą tej opieki - dzieckiem, chorą matką, ojcem - należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 2. Odpowiedź o symbolu 3 „nie dotyczy” odnosi się tylko do sytuacji, gdy respondent zajmuje się wyłącznie dzieckiem/dziećmi lub inną osobą wymagającą opieki. Przykładowo respondent nie ma dzieci, a opiekuje się tylko osobą starszą - w tym przypadku w punkcie a) występowałaby odpowiedź o symbolu 3, a w punkcie b) musiałaby zostać zakreślona odpowiedź o symbolu 1 lub 2. **Nie może wystąpić taka sytuacja, że jednocześnie w punkcie a) i b) będą odpowiedzi o symbolu 3 „nie dotyczy”.**

46. W pytaniu 46 chcemy dowiedzieć się, czy osoba pracująca chciałaby pracować w dłuższym wymiarze czasu niż obecnie (bez względu na to, czy teraz pracuje w pełnym czy w niepełnym wymiarze czasu pracy). Zadając to pytanie respondentowi można wyjaśnić, że większa liczba godzin pracy łączy się z wyższym wynagrodzeniem. Jeżeli respondentowi odpowiada więcej niż jeden ze sposobów wydłużenia czasu pracy, to powinien on wybrać ten, który byłby dla niego najdogodniejszy. Odpowiedź o symbolu 5 – „*tak, w jakikolwiek sposób*” można zaznaczyć w przypadku, gdy respondent nie określa żadnych warunków na sposób zwiększenia wymiaru czasu pracy.
47. Celem pytania 47 jest ustalenie, czy respondent, który chciałby pracować dłużej niż obecnie (tzn. osoba, która udzieliła odpowiedzi 2-5 w pyt.46) faktycznie jest **zdolny (gotowy) podjąć pracę** w obecnym (czyli w tygodniu przeprowadzania wywiadu) lub następnym tygodniu.
48. Pytanie 48 jest zadawane wszystkim osobom, które miały pracę główną w badanym tygodniu bez względu na udzielone odpowiedzi na wcześniejsze pytania dotyczące czasu pracy. Celem tego pytania jest ustalenie liczby godzin, jaką respondent chciałby pracować tygodniowo we wszystkich miejscach pracy łącznie. Dotyczy to zarówno przypadków, gdy respondent chciałby pracować krócej niż zwykle (czyli mniej niż w odpowiedzi na pyt.15 lub 22 lub 25 – w zależności od sytuacji respondenta), jak i dłużej.
- Jeżeli respondent chciałby pracować tyle samo godzin co zwykle pracuje, to odpowiedź w tym pytaniu powinna być zgodna z odpowiedzią podaną we właściwym pytaniu odnoszącym się do typowego, tygodniowego czasu pracy.
49. W pytaniu 49 ustala się, czy respondent wykonuje swoją główną pracę: w domu, wieczorami, w nocy, w soboty bądź w niedziele. Podpunkty od a do e są oddzielnymi pytaniami i każde z tych pytań może być oddzielnie analizowane, w związku z tym respondent powinien kolejno udzielić odpowiedzi na każdy z podpunktów.
- Odpowiedź o symbolu 1 – „*zwykle*” dotyczy sytuacji, gdy w okresie 4 tygodni poprzedzających badanie respondent wykonywał pracę np. w domu przez **co najmniej połowę** dni przepracowanych w tym okresie. Odpowiedź o symbolu 2 – „*czasami*” dotyczy sytuacji, gdy w okresie 4 tygodni poprzedzających badanie respondent wykonywał pracę np. wieczorem przez **mniej niż połowę** dni przepracowanych w tym okresie. Odpowiedź o symbolu 3 - „*nie*” zakreśla się dla osób, które w okresie 4 tygodni poprzedzających badanie nie pracowały w domu lub w nietypowym czasie.
- Na pytanie dotyczące pracy w domu mogą udzielić twierdzącej odpowiedzi osoby, które prowadzą działalność gospodarczą i dom jest dla nich miejscem pracy. Wiele osób posiadających wolne zawody (np. artysta malarz) wykonuje swoją pracę zawodową w domu. Ponadto niektóre osoby pracujące na własny rachunek w domu wykonują pewne uzgodnienia telefoniczne, wypełniają rachunki itp. i wtedy ich miejscem pracy jest dom. Nie należy jednak traktować domu jako miejsca pracy w momencie, gdy np. lekarz ma w swoim mieszkaniu wydzielony gabinet lekarski z osobnym wejściem. Należy również zwrócić uwagę, iż w przypadku rolników – pracy w gospodarstwie rolnym nie traktuje się jako pracy w domu. Rolnicy mogą udzielić twierdzącej odpowiedzi (symbol 1 lub 2) w części a) „*w domu*”, jeśli np. w domu mieszkalnym wykonują prace związane z prowadzeniem rachunkowości lub przygotowują produkty do sprzedaży. W analogiczny sposób należy rozumieć pozostałe pytania 49b – 49e.
- Nie należy odnotowywać tu sytuacji, gdy respondent zwykle pracuje w domu, ponieważ gonią go terminy bądź nie nadąża za tempem prac. W tym przypadku jego praca powinna być wykonana w zakładzie pracy. Podobnie należy postąpić, jeżeli respondent pracował

wieczorami lub w soboty czy niedziele, bo musiał coś nadrobić bądź odpracować. W takich sytuacjach odpowiedzi na pytania 49b – 49e powinny mieć symbol 3. Natomiast jeżeli w ciągu ostatnich 4 tygodni respondent został zmuszony przez pracodawcę do wykonywania pracy np. wieczorem (choć nie jest to zgodne z zapisami w umowie o pracę), to należy zaznaczyć symbol 1 lub 2 zgodnie z faktycznie poświęconym na tę pracę czasem.

UWAGA!

Zgodnie z Kodeksem Pracy praca nocna obejmuje pracę pomiędzy godzinami 21-7, zatem jako pracę wykonywaną wieczorem (pyt. 49b) należy przyjąć pracę w godzinach od 18 do 21.

- 50. Informacje zawarte w pytaniu 50 służyć będą do zasymbolizowania zawodu wykonywanego przez respondenta.** Symbole nadawane będą na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności wprowadzonej Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 08.XII.2004 r.

W wielu przypadkach informacją wystarczającą do zasymbolizowania zawodu będzie nazwa zawodu wykonywanego (np. księgowy, adwokat, kucharz, fryzjerka), wówczas nie ma potrzeby opisywania rodzaju wykonywanych czynności.

Natomiast w sytuacji, gdy respondent udziela ogólnikowej odpowiedzi na pytanie o nazwę zawodu (np. robotnik, mechanik, technik) ankier winien ustalić i opisać w sposób możliwie dokładny najważniejsze czynności związane z wykonywaną pracą, bądź uzupełnić określenie zawodu poprzez dodanie specjalizacji (np. mechanik maszyn rolniczych, mechanik samochodów osobowych, technik budownictwa, technik farmaceuta).

W pytaniu 50 dla osób zatrudnionych na stanowiskach nierobotniczych można wpisać również nazwę stanowiska, ta informacja może pomóc w ustaleniu właściwego symbolu zawodu. Również w tej sytuacji ankier powinien unikać określeń ogólnikowych. Opis stanowiska powinien zawierać nazwę stanowiska występującą w umowie o pracę oraz rodzaj działalności komórki organizacyjnej bądź zakres spraw służbowych (np. zastępca dyrektora do spraw ekonomicznych, kierownik działu finansowego, specjalista do spraw osobowych).

- 51. W pytaniu 51 należy wpisać miesiąc i rok, w którym respondent podjął obecną pracę.** W pozycji „m-c” należy wpisać liczbę arabską dwucyfrową, oznaczającą miesiąc (jednocyfrowy symbol miesiąca należy poprzedzić zerem). W pozycji „rok” należy wpisać pełny (czterocyfrowy) rok.

Jeżeli respondent nie pamięta miesiąca, należy wpisać cztery cyfry roku, natomiast w pozycji „miesiąc” wpisać „06”.

Niżej wymienieni respondenci:

- osoby, które po przejściu na emeryturę natychmiast lub po niedługiej przerwie podjęły ponownie pracę w tym samym zakładzie,
- osoby, których zakład pracy zmienił nazwę w związku z prywatyzacją,
- osoby pracujące w zakładzie, który przed reorganizacją był częścią wielozakładowego przedsiębiorstwa, a po reorganizacji stał się samodzielną jednostką,
- wojskowi, którzy przenoszą się z jednej jednostki wojskowej do drugiej,

są traktowani jako osoby kontynuujące pracę u tego samego pracodawcy (a nie jako podejmujące nową pracę), zatem w pyt.51 wpisuje się datę rozpoczęcia pracy w pierwotnym zakładzie.

52. W **pytaniu 52** należy ustalić **ogólny staż pracy respondenta**, a więc wpisać liczbę lat przepracowanych przez niego we wszystkich dotychczasowych miejscach pracy. Ogólny staż pracy należy podawać w pełnych latach. Przy zaokrąglaniu do pełnych lat należy korzystać z wyjaśnień do pytania 67 znajdujących się w pkt.67 działu 4.

§ 22

Dział 3. Praca dodatkowa

53. W **pytaniu 53** należy ustalić, czy respondent ma dodatkową pracę (bez względu na to, czy respondent w badanym tygodniu pracował dodatkowo, czy nie).

Jako dodatkową pracę należy rozumieć:

- wykonywanie pracy najemnej na podstawie stosunku pracy (pisemna lub ustna umowa o pracę, umowa-zlecenie, umowa o dzieło, wybór, mianowanie),
- systematyczne prowadzenie działalności na własny rachunek,
- systematyczną pomoc w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Pytania od 54 do 58 dotyczą respondentów, którzy mają dodatkową pracę.

54. W **pytaniu 54** należy ustalić i wpisać **łącną liczbę godzin faktycznie przepracowanych** przez respondenta w badanym tygodniu **we wszystkich dodatkowych miejscach pracy**. Jeżeli respondent nie wykonywał dodatkowej pracy w badanym tygodniu - należy wpisać „0”.

UWAGA!

Jeżeli respondent pracuje dodatkowo w kilku miejscach pracy, pytania **55 - 58** powinny dotyczyć **miejsca pracy uznanego przez respondenta za najważniejsze**.

55. W **pytaniu 55** należy ustalić, wykorzystując definicje zamieszczone w § 21 pkt 12, czy respondent pracował dodatkowo (lub ma dodatkową pracę, jeżeli jej w badanym tygodniu nie wykonywał) jako:
- pracujący na własny rachunek,
 - pracownik najemny,
 - pomagający członek rodziny.

56. **Pytanie 56** należy zadawać tylko osobom pracującym na własny rachunek, tzn. osobom, które w pyt.55 udzieliły odpowiedzi o symbolu 1.

Celem pytania jest ustalenie, czy osoby te są pracodawcami, tzn. czy w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego (definicja pracownika najemnego zawarta jest w § 21 pkt 12).

UWAGA!

- Jeżeli małżeństwo prowadzi wspólnie firmę i zatrudnia pracowników najemnych, to odp.1 „tak” należy zaznaczyć tylko jednemu z małżonków (jedna firma = jeden pracodawca).
- Osoby, które zostały zmuszone przez pracodawcę do zarejestrowania własnej działalności jako jednoosobowy podmiot gospodarczy powinny mieć zaznaczoną odpowiedź „nie” o symbolu 2.

57. Celem **pytania 57** jest ustalenie, do jakiego rodzaju działalności należy dodatkowe miejsce pracy respondenta. Rodzaj działalności należy opisać podobnie jak w § 21 pkt 38, tak, aby można było go potem zasymbolizować według grup PKD.
58. W **pytaniu 58** należy ustalić – korzystając z definicji zamieszczonych w § 21 pkt 27 – **czy praca dodatkowa**, którą wykonywał lub miał respondent w badanym tygodniu, **była pracą stałą** (odp.1), **czy na czas określony** (odp.2).

§ 23

Dział 4. Przeszłość zawodowa

59. W **pytaniu 59** należy ustalić, czy osoby obecnie **niepracujące kiedykolwiek wykonywały jakąkolwiek pracę** przynoszącą dochód lub zarobek (w tym również dorywczą i na czarno), bądź systematycznie **pomagały** w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

W pytaniach 60 do 67 należy opisać ostatnie miejsce pracy respondenta, bez względu na to, jak długo respondent wykonywał tę pracę i czy była to praca stała na czas nieokreślony czy na czas określony (nie należy brać tu pod uwagę pracy okazjonalnej np. pracy wakacyjnej). Dla osób, które w badanym tygodniu nie wykonywały pracy z powodu przymusowego, długotrwałego zaprzestania pracy należy ustalić odpowiedzi odnośnie miejsca obecnego zatrudnienia.

60. W **pytaniu 60** należy ustalić datę (miesiąc i rok) **zakończenia ostatnio wykonywanej pracy**. W pozycji „m-c” należy wpisać liczbę arabską dwucyfrową, oznaczającą miesiąc (jednocyfrowy symbol miesiąca należy poprzedzić zerem). W pozycji „rok” należy wpisać pełny (czterocyfrowy) rok. Jeżeli respondent nie pamięta miesiąca, należy wpisać cztery cyfry roku, natomiast w pozycji „miesiąc” wpisać „06”. Natomiast osoby, które w badanym tygodniu czasowo nie wykonywały pracy powinny **podać miesiąc i rok, w którym były po raz ostatni w pracy**.

61. **Pytanie 61** dotyczy wszystkich osób, które pracowały w przeszłości, niezależnie od tego, kiedy tę pracę zakończyły. Osoby, które pracowały w przeszłości (wypełnione pyt. 60) powinny podać w pytaniu 61 **jedną najważniejszą przyczynę zaprzestania pracy**.

Przyczynę określoną symbolem 5 – „*zostałem zwolniony z innych przyczyn*” należy zakreślić wówczas, gdy respondent został zwolniony z inicjatywy pracodawcy, a nie było to zwolnienie wynikające z przyczyn wymienionych w odpowiedzi o symbolu 4.

Pod pojęciem „*niezadowolające warunki pracy inne niż finansowe*” (odp. o symbolu 7) należy rozumieć np. niedogodne godziny pracy, trudny dojazd, uciążliwe warunki pracy, konflikty z przełożonymi lub współpracownikami, brak możliwości awansu lub podnoszenia kwalifikacji itp.).

Odpowiedź o symbolu 9 – „*z powodu opieki nad dzieckiem lub inną osobą wymagającą opieki*” zaznaczamy w sytuacji, gdy osoba zaprzestała pracy, ponieważ np. musi zapewnić opiekę swoim (lub innym) dzieciom przed/po lekcjach w szkole lub stale zajmuje się chorymi rodzicami czy przyjaciółmi (**będącymi członkami tego samego gospodarstwa domowego lub innego**).

Natomiast przyczyna o symbolu 10 – „*z innych powodów osobistych lub rodzinnych*” dotyczy np. sytuacji, gdy respondent zrezygnował z pracy, ponieważ mieszka zbyt daleko od miejsca pracy i dojazdy były dla niego zbyt uciążliwe.

Osobom, które przestały pracować z powodu złego stanu zdrowia należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 11 – „z powodu choroby, niepełnosprawności”.

UWAGA!

Pytania od 62 do 68 należy zadać osobom, które zakończyły wykonywaną pracę w ciągu ostatnich 8 lat.

W przypadku respondentów, którzy nie potrafią określić dokładnego roku zakończenia ostatnio wykonywanej pracy, należy dopytać się, czy nastąpiło to 8 lat temu, czy wcześniej z uwagi na pytania 62-68.

- Jeżeli respondent zakończył pracę 8 lat temu bądź dawniej, to w pyt.60 w poz. „m-c” należy wpisać „99” oraz w poz. „rok” - „9999”, a następnie przejść do pyt.71.
- W przeciwnym przypadku (tzn. jeżeli respondent zakończył pracę w ciągu ostatnich 8 lat) w pyt.60 w poz. „rok” należy wpisać rok badania minus 7 lat (np. dla badania w 2006 roku należy wpisać „1999”) i wypełnić odpowiedzi na pytania 62-68.

62. W **pytaniu 62** należy zaznaczyć, korzystając z definicji zawartych w § 21 pkt 12, czy w ostatnim miejscu pracy respondent pracował jako:

- pracujący na własny rachunek,
- pracownik najemny,
- pomagający członek rodziny.

63. **Pytanie 63** należy zadawać tylko osobom, które ostatnio pracowały na własny rachunek, tzn. osobom, które w pyt.62 udzieliły odpowiedzi o symbolu 1.

Celem pytania jest ustalenie, czy osoby te były pracodawcami, tzn. czy w ostatnim miejscu pracy zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego (definicja pracownika najemnego zawarta jest w § 21 pkt 12).

UWAGA!

- Jeżeli małżeństwo prowadziło wspólnie firmę i zatrudniało pracowników najemnych, to odp.1 „tak” należy zaznaczyć tylko jednemu z małżonków (jedna firma = jeden pracodawca).
 - Osoby, dla których ostatnim miejscem pracy była własna działalność jako jednoosobowy podmiot gospodarczy po wymuszeniu zarejestrowania przez wcześniejszego pracodawcę powinny mieć zaznaczoną odpowiedź „nie” o symbolu 2.
64. Przy wypełnianiu **pytania 64** należy korzystać z wyjaśnień do pytania 26, zawartych w § 21 pkt 26. Pytanie to dotyczy sektora własności instytucji (firmy) w momencie zaprzestania pracy przez respondenta.
65. Przy wypełnianiu **pytania 65** należy korzystać z wyjaśnień do pytania 38, zawartych w § 21 pkt 38.
66. Przy wypełnianiu **pytania 66** należy korzystać z wyjaśnień do pytania 50, zawartych w § 21 pkt 50.
67. W **pytaniu 67** należy wpisać **liczbę lat** przepracowanych przez respondenta **w ostatnim miejscu pracy**. Staż pracy należy podawać w pełnych latach, zaokrąglając w dół do N lat, jeżeli respondent przepracował N lat i do 6 miesięcy; w górę do N+1 lat– jeżeli N lat i 6

lub więcej miesięcy. W przypadku, jeżeli respondent nie przepracował w ostatnim miejscu pracy pełnych 6 miesięcy, należy wpisać „0”.

UWAGA!

Należy zwrócić uwagę na to, że staż pracy respondenta w ostatnim miejscu pracy wchodzi w skład ogólnego stażu pracy, a więc mogą wystąpić następujące przypadki:

- jeśli respondent pracował w przeszłości wyłącznie w jednym miejscu pracy, staż pracy w ostatnim miejscu pracy jest jednocześnie ogólnym stażem pracy, a więc zapis w pyt.68 będzie równy zapisowi w pyt.67
- jeśli respondent pracował w przeszłości w więcej niż jednym miejscu pracy, staż pracy ogółem będzie sumą lat przepracowanych we wszystkich miejscach pracy, a więc zapis w pyt.68 będzie większy niż zapis w pyt.67.

68. W **pytaniu 68** należy ustalić **ogólny staż pracy respondenta**, a więc wpisać liczbę lat przepracowanych przez niego we wszystkich dotychczasowych miejscach pracy. Ogólny staż pracy należy podawać w pełnych latach. Przy zaokrąglaniu do pełnych lat należy korzystać z wyjaśnień do pytania 67 znajdujących się powyżej.

§ 24

Dział 5. Poszukiwanie pracy

69. **Celem pytania 69** jest ustalenie, czy osoby pracujące (w jednym lub kilku miejscach pracy) aktywnie poszukują innej pracy niż obecnie wykonywana. Aktywne poszukiwanie innej pracy oznacza podjęcie przez respondenta jakichkolwiek starań w tym kierunku, aby tę pracę podjąć (odpowiadanie na ogłoszenia, poszukiwanie pracy przez krewnych i znajomych, bądź bezpośrednio w zakładach pracy, podjęcie starań o zorganizowanie własnego miejsca pracy, zarejestrowanie się w biurze pracy jako poszukujący pracy).

70. **Pytanie 70** dotyczy osób, które poszukują innej pracy (głównej lub dodatkowej - pyt.69 odp.1). W odpowiedzi na to pytanie **respondent powinien podać główną przyczynę, dla której podjął starania o zmianę pracy.**

Odpowiedź o symbolu 3 – „*szukam pracy dodatkowej w celu zwiększenia liczby godzin pracy*” przeznaczona jest dla osób, które poszukują pracy dodatkowej.

Ponieważ odpowiedzi o symbolach od 1 do 8 prawie wyczerpują przyczyny, dla których respondenci poszukują pracy dodatkowej lub innej pracy niż obecnie wykonywana praca główna, należy unikać zakreślania odpowiedzi „*inne przyczyny*” (symbol odp.- 9). Respondent sam powinien wybrać, która z możliwości najlepiej odpowiada jego sytuacji.

Odpowiedź o symbolu 1 – „*obawiam się, że stracę pracę*” należy również zakreślić w przypadku osób, które otrzymały wypowiedzenie z pracy. W ramach odpowiedzi o symbolu 2 – „*szukam stałej pracy*” należy uwzględnić także osoby, które traktują obecną swoją pracę główną jako przejściową. Do odpowiedzi o symbolu 7 – „*szukam lepszych warunków innych niż finansowe*” m.in. można zakwalifikować takie odpowiedzi: „poszukuję pracy z lepszym dojazdem”, „szukam lepszej atmosfery pracy”.

Osoby pracujące w gospodarstwie rolnym jako pomagający członkowie rodzin, poszukujące innej pracy niż obecnie wykonywana, mogą udzielić odp.2 – „*szukam stałej pracy*”, odp.6 – „*szukam lepszych warunków finansowych*” lub odp.8 – „*szukam pracy zgodnej z kwalifikacjami*”.

UWAGA!

Jeżeli respondent poszukuje pracy dodatkowej i jednocześnie innej pracy głównej niż obecnie wykonywana, w pytaniu 70 należy ustalić przyczyny poszukiwania przez niego **innej pracy głównej**.

71. **Pytanie 71** skierowane jest do **części osób, które w badanym tygodniu czasowo nie wykonywały pracy - zgodnie ze ścieżką pytań są to osoby, które w pyt. 19 miały odp. 1 lub 3 lub w pyt.21 odp.2 bądź nie miały żadnej pracy (pyt.13 odp.2).**

Pytanie to jest bardzo istotne, ponieważ służy do wyodrębnienia kategorii „**bezrobotni**” lub „**bierni zawodowo**”. Okres odniesienia w tym pytaniu jest nieco szerszy i obejmuje ostatnie 4 tygodnie (wliczając jako ostatni badany tydzień).

Odpowiedź o symbolu 2 może być zaznaczona tylko w sytuacji, gdy respondent ma pracę załatwioną, a okres oczekiwania na jej podjęcie nie przekracza 3 miesięcy.

Odpowiedź o symbolu 3 może być zaznaczona tylko w sytuacji, gdy respondent ma pracę załatwioną, a okres oczekiwania na jej podjęcie przekracza 3 miesiące.

72. **Pytanie 72** zadawane jest osobom, które **poszukują pracy**, czyli w pyt.71 mają odpowiedź „*tak*” o symbolu 1. W pytaniu tym respondent powinien podać, jaka wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto byłaby wystarczająca, aby zdecydował się na podjęcie oferowanej pracy.

UWAGA!

Oczekiwania finansowe osób poszukujących pracy w niepełnym wymiarze czasu należy przeliczyć na pełny wymiar.

73. **Pytanie 73** dotyczy osób, które **nie poszukują pracy** (pyt.71 odp.4). **Celem tego pytania jest ustalenie przyczyn nieposzukiwania pracy, będących jednocześnie przyczynami bierności zawodowej.**

W pyt.73 respondent powinien podać **jedną** najważniejszą przyczynę nieposzukiwania pracy.

Uczniom i studentom szkół dziennych, którzy nie poszukują pracy należy zakreślić odpowiedź o symbolu 3 „*uczę się, uzupełniam kwalifikacje*”.

Odpowiedź o symbolu 4 – „*opiekuję się dziećmi lub innymi osobami wymagającymi opieki*” należy zaznaczyć osobom, które np. muszą zapewnić opiekę swoim (lub innym) dzieciom przed/po lekcjach w szkole lub stale zajmują się chorymi rodzicami czy przyjaciółmi (**będącymi członkami tego samego gospodarstwa domowego lub innego**).

Natomiast osobom, które nie poszukują pracy „*z innych powodów osobistych lub rodzinnych*” (poza uwzględnionymi w odpowiedzi o symbolu 4) - należy zaznaczyć odp.5.

Osobom, które w badanym tygodniu nie wykonywały pracy z powodu przymusowego, długotrwałego zaprzestania pracy należy zaznaczyć odpowiedź „*oczekuję na powrót do pracy po przerwie*” o symbolu 8.

Odpowiedź o symbolu 9 – „*inne przyczyny*” należy zaznaczyć pomagającym członkom rodzin, którzy nie pracowali w badanym tygodniu i nie szukali pracy, a także respondentom, którzy otrzymują zasiłek w urzędzie pracy i nie szukają pracy, ponieważ obawiają się, że mogą to świadczenie utracić. Odpowiedź tę należy zakreślić także w przypadku, gdy respondent nie chce pracować.

74. **Pytanie 74** dotyczy **tylko osób, które nie poszukują pracy, ponieważ opiekują się dziećmi lub innymi osobami wymagającymi opieki**, czyli w pyt.73 mają odp.5. Jego celem jest ustalenie czy niepodejmowanie poszukiwania pracy ma/miało związek z niedostępnością odpowiednich instytucji opieki nad dzieckiem do 14 lat (część a) lub

inną osobą wymagającą opieki w wieku 15 lat i więcej (część b). Instytucje te mogą być zbyt oddalone od miejsca zamieszkania/pracy, są zbyt kosztowne i respondent nie stać na poniesienie takich kosztów lub instytucje te nie świadczą usług wystarczająco dobrej jakości. Jeżeli z takich powodów respondent nie poszukuje pracy, to należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 1. Natomiast jeśli np. respondent nie poszukuje pracy, ponieważ zdecydowanie najważniejszą dla niego rzeczą jest opieka i fakt spędzania czasu z osobą potrzebującą tej opieki - dzieckiem, chorą matką, ojcem - należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 2. Odpowiedź o symbolu 3 „nie dotyczy” odnosi się tylko do sytuacji, gdy respondent zajmuje się wyłącznie dzieckiem/dziećmi lub inną osobą wymagającą opieki. Przykładowo respondent nie ma dzieci, a opiekuje się tylko osobą starszą - w tym przypadku w punkcie a) występowałaby odpowiedź o symbolu 3, a w punkcie b) musiałaby zostać zakreślona odpowiedź o symbolu 1 lub 2. **Nie może wystąpić taka sytuacja, że jednocześnie w punkcie a) i b) będą odpowiedzi o symbolu 3 „nie dotyczy”.**

75. **Celem pytania 75 jest ustalenie, czy respondent – pomimo aktualnej sytuacji uniemożliwiającej podjęcie pracy – chciałby pracować.** Pytanie to dotyczy **bliskiej przyszłości**, a więc uczeń, który chce pracować po skończeniu szkoły, czyli np. za 1-2 lata, powinien udzielić odp.2 – „nie”.

76. **Pytanie 76** kierowane jest do osób, które pomimo aktualnej sytuacji uniemożliwiającej podjęcie pracy, chciałyby pracować (pyt.75 odp.1). Ma ono na celu ustalenie, czy respondent jest **zdolny (gotowy) podjąć pracę** w obecnym (czyli w tygodniu przeprowadzania wywiadu) lub następnym tygodniu.

77. **Pytanie 77** dotyczy osób, które poszukują pracy bądź już znalazły pracę i czekają na jej rozpoczęcie w ciągu trzech miesięcy (w pyt.71 odp.1 lub 2). W pytaniu 77 ankier powinien ustalić, która z czterech wymienionych możliwości odpowiada sytuacji respondenta:

- odpowiedź o symbolu 1 (*utrata pracy*) należy zakreślić, jeżeli respondent odszedł z ostatniego miejsca pracy **nie z własnej inicjatywy i natychmiast (tn. w ciągu trzech miesięcy) zaczął szukać pracy**,
- odpowiedź o symbolu 2 (*rezygnacja z pracy*) należy zakreślić, jeżeli respondent odszedł z ostatniego miejsca pracy **z własnej inicjatywy i natychmiast (tn. w ciągu trzech miesięcy) zaczął szukać pracy**,
- odpowiedź o symbolu 3 (*chęć powrotu do pracy po przerwie*) należy zakreślić, jeżeli respondent **uprzednio pracował i przerwa w poszukiwaniu pracy wynosiła trzy miesiące i więcej** (w tym przypadku nie jest ważne, czy odejście z pracy było inicjatywą respondenta czy pracodawcy),
- odpowiedź o symbolu 4 (*chęć podjęcia pierwszej w życiu pracy*) należy zakreślić w przypadku respondentów, którzy **nigdy nie pracowali** (odpowiedź o symbolu 2 – „nie” w pyt.59).

W przypadku osób, które uprzednio pracowały, należy zwrócić uwagę na moment rozpoczęcia poszukiwania pracy. „Przerwa” oznacza tutaj przerwę pomiędzy momentem zakończenia pracy a momentem rozpoczęcia poszukiwania pracy, np. respondent po ustaniu pracy nie podejmuje od razu poszukiwania nowego zajęcia albo je podejmuje i przerywa. Jeśli przerwa ta trwa 3 miesiące lub dłużej, należy zaznaczyć odp.3 „*chęć powrotu do pracy po przerwie*”. Jeśli przerwa ta jest krótsza – należy zaznaczyć odp.1 „*utrata pracy*” lub 2 „*rezygnacja z pracy*”.

78. Celem **pytania 78** jest ustalenie, **jaka była sytuacja zawodowa respondenta tuż podjęciem poszukiwań pracy**, tzn. czy respondent przepracował w ramach bezpłatnej praktyki lub stażu (odp.1), czy kontynuował naukę (odp.2) itd. Do odpowiedzi o symbolu 5 - „inne” zalicza się również pozostawanie na emeryturze bądź rencie.

79. Celem **pytania 79** jest ustalenie, czy faktycznie respondent jest **zdolny (gotowy) podjąć pracę** w obecnym (czyli w tygodniu przeprowadzania wywiadu) lub następnym tygodniu. Dla osób niepracujących i poszukujących pracy (pyt.71 odp.1) gotowość podjęcia pracy jest warunkiem zaliczenia tych osób do kategorii „bezrobotni” (odp. o symbolu 1 „tak” w pyt.79). Obecnie również osoby, które już znalazły pracę i czekają na jej rozpoczęcie w ciągu 3 miesięcy (pyt. 71 odp.2) zostały skierowane do tego pytania w celu uzyskania szerszego spojrzenia na zjawisko gotowości do podjęcia pracy w ciągu najbliższych dwóch tygodni. Może się bowiem zdarzyć, że osoba, która czeka na rozpoczęcie pracy w ciągu 3 miesięcy nie mogłaby jej podjąć wcześniej, nawet gdyby nadarzyła się taka okazja, ze względu na konieczność wcześniejszego zorganizowania opieki do dziecka bądź niepełnosprawnego członka rodziny.

Od I kwartału 2005 roku występuje 5 możliwości odpowiedzi na to pytanie. Usunięta została odpowiedź o symbolu 3 - „nie, ponieważ nie mogę opuścić obecnej pracy tak szybko”, a symbole dotychczasowych odpowiedzi 4 do 6 zmienione zostały odpowiednio na 3 do 5.

UWAGA!

Pytania 80 – 82 skierowane są do wszystkich osób poszukujących pracy (w tym również pracy dodatkowej bądź innej niż obecnie wykonywana praca główna), a więc zarówno do osób, które mają pracę, jak i do tych, które jej nie mają.

80. Celem **pytania 80** jest ustalenie, **jakie starania podjął respondent w ciągu ostatnich 4 tygodni** (wliczając jako ostatni tydzień badany), **aby znaleźć pracę. Pytanie to składa się z podpunktów od a) do m), które należy traktować jako oddzielne pytania.** Każde z tych pytań może być oddzielnie analizowane, w związku z tym respondent powinien kolejno udzielić odpowiedzi „tak” lub „nie” na każdy z tych podpunktów. Należy zwrócić uwagę na to, że odpowiedź „*podją(ę)ł(a)m starania o zorganizowanie własnego miejsca pracy*” podzielona jest na dwa podpunkty ze względu na rodzaj podjętych starań:

h) podją(ę)ł(a)m starania o zorganizowanie własnego miejsca pracy – poszukiwanie ziemi, pomieszczeń, budynków, sprzętu

i) podją(ę)ł(a)m starania o zorganizowanie własnego miejsca pracy – starania o pozyskanie licencji, zezwoleń, środków finansowych.

Ponadto została dodana odpowiedź *l) „oczekiwale(a)m na wiadomość z urzędu pracy”*, która różni się od odpowiedzi *a) „poszukiwale(a)m poprzez powiatowy urząd pracy*. Odpowiedź twierdząca w punkcie a) wymaga przede wszystkim inicjatywy respondenta, a w punkcie l) sytuacja jest raczej odwrotna, bo osoba oczekuje sygnału ze strony urzędu pracy.

Respondentom, którzy już znaleźli pracę i oczekują na jej rozpoczęcie (pyt.71 odp.2) należy zadać podpunkty od a) do m) składające się na pytanie 80 w czasie przeszłym, np. „*Czy poszukiwał(a) Pan(i) pracy przez powiatowy urząd pracy?*” (podpunkt a) itd.)

81. W pytaniu 81 respondent powinien podać **liczbę pełnych miesięcy aktywnego poszukiwania pracy** (przyjmując, że 15 dni i więcej należy zaokrąglić do 1 miesiąca). Jeżeli respondent poszukuje pracy 14 dni lub krócej, należy wpisać „0”.

W przypadku osób, które znalazły już pracę i czekają na jej rozpoczęcie, to pytanie powinno zostać zadane w **czasie przeszłym – Jak długo poszukiwał(a) Pan(i) pracy?**

W przypadku bezrobotnych uprzednio pracujących okres poszukiwania pracy nie może być dłuższy niż okres pozostawania bez pracy. Oznacza to, że do czasu poszukiwania pracy w pyt.81 nie należy wliczać okresu, kiedy respondent w trakcie wykonywania ostatniej pracy rozpoczął poszukiwanie innego zatrudnienia.

82. W pytaniu 82 należy ustalić, **jakiego rodzaju pracy respondent poszukuje lub poszukiwał (w przypadku osób, które znalazły pracę i oczekują na jej rozpoczęcie).**

W tym pytaniu respondent powinien zdecydować się tylko na jedną z podanych możliwości. Jeżeli została zakreślona odpowiedź o symbolu 1 – „*na własny rachunek*”, to w pytaniu 80 powinna być zaznaczona odpowiedź TAK w podpunkcie f) - *podją(ę)ł(a)m starania o zorganizowanie własnego miejsca pracy – poszukiwanie ziemi, pomieszczeń, budynków, sprzętu* lub g) - *podją(ę)ł(a)m starania o zorganizowanie własnego miejsca pracy – starania o pozyskanie licencji, zezwoleń, środków finansowych.*

Odpowiedź o symbolu 6 może być zaznaczona tylko w sytuacji, gdy respondent nie ma żadnych preferencji odnośnie poszukiwanej pracy najemnej.

UWAGA!

Osobom, które już znalazły pracę i oczekują na jej rozpoczęcie, można zaznaczyć jedną z odpowiedzi o symbolu 1, 2, 5 lub 6 w zależności od rodzaju znalezionej pracy. Odpowiedź o symbolu 1 – „*na własny rachunek*” dotyczy tych osób, które już prawie rozpoczęły prowadzenie działalności gospodarczej, ale nadal oczekują na zakończenie pewnych formalności (np. na otwarcie konta w banku bądź na kredyt w celu zakupu niezbędnego sprzętu do rozpoczęcia pracy). Natomiast odpowiedź o symbolu 6 można zaznaczyć tym respondentom, którzy mają zapewnioną pracę, ale do końca nie jest jeszcze wiadome, czy będzie to praca w pełnym czy w niepełnym wymiarze czasu pracy.

§ 25

Dział 6. Informacje uzupełniające

Pytania 83, 84 i 85 należy zadać wszystkim respondentom.

83. W pytaniu 83, **dotyczącym źródeł utrzymania w bieżącym miesiącu**, można zakreślić **maksymalnie 3 rodzaje źródeł utrzymania**, które posiada respondent.

W odpowiedzi o symbolu 1 - „*praca najemna*” zawarte są dochody uzyskane z pracy najemnej zarówno w sektorze publicznym, jak i w prywatnym.

Odpowiedź o symbolu 3 - „*praca na własny rachunek poza rolnictwem indywidualnym*” dotyczy również osób posiadających źródło utrzymania z pracy na rachunek własny w spółkach rolniczych oraz innych prywatnych firmach prowadzących działalność rolniczą poza rolnictwem indywidualnym.

Pod pojęciem „*inne niezarobkowe źródło*” (odp. 7) należy rozumieć np. rentę socjalną, rentę rodzinną, alimenty, zasiłek z opieki społecznej, zasiłek przedemerytalny, dochód z wynajmu mieszkania, odsetki od kapitału, odprawę związaną ze zwolnieniami grupowymi (w wyniku restrukturyzacji kopalń itp.). Odprawa przedemerytalna traktowana jest jako dochód z pracy, a renta strukturalna rolników jako emerytura.

Świadczenia niezarobkowe jako źródło utrzymania powinny być przypisane tej osobie, która je otrzymuje. Wynika to z faktu, że na podstawie BAEL przekazywane są informacje dotyczące np. emerytów lub rencistów wykonujących pracę. Jedynie w przypadku dzieci (do 18 lat) ich renta rodzinna, czy alimenty, powinna być przypisana osobie dorosłej (głowie gospodarstwa domowego) jako „*inne niezarobkowe źródło utrzymania*”, aby nie wystąpiła sytuacja, że ojciec lub matka jest na utrzymaniu dziecka.

UWAGA!

Może wystąpić sytuacja, że respondent nie pracował w badanym tygodniu, ale jego źródłem utrzymania jest wynagrodzenie z pracy za poprzedni miesiąc lub tzw. „13-tka”. Jest to sytuacja prawidłowa. Podobnie prawidłową będzie sytuacja, gdy osoba pracuje (podjęła pracę w badanym miesiącu), ale deklaruje, że jest na utrzymaniu innej osoby lub jej źródłem utrzymania jest zasiłek dla bezrobotnych otrzymany w poprzednim miesiącu, ponieważ nie otrzymała jeszcze wynagrodzenia (można porównać z zapisem w pyt.51 o staż pracy w obecnym miejscu pracy).

Studentom mieszkającym poza rodzinnym gospodarstwem domowym w wynajętych mieszkaniach i jednocześnie pozostającym na utrzymaniu swoich rodziców należy nadawać odpowiedź o symbolu 7 – „*inne niezarobkowe źródło*”.

W drugiej części pyt.83 należy wpisać symbol **głównego źródła utrzymania**, wybranego przez respondenta spośród zakreślonych wyżej możliwości.

- 84. Celem pytania 84 jest ustalenie, jak respondent sam ocenia swoją obecną sytuację zawodową w badanym tygodniu**, tzn. czy respondent uważa, że jest osobą pracującą (także dorywczo lub na czarno - odp.1), bezrobotną (odp.2) czy bierną zawodowo (odp. od 3 do 7). Odpowiedź na pyt.84 powinna być zakreślana zgodnie z subiektywnym odczuciem respondenta, dlatego też odp.5 „*niepełnosprawność*” nie musi być potwierdzona posiadaniem (rok temu lub obecnie) przez respondenta odpowiedniego orzeczenia o niepełnosprawności.

STATUS NA RYNKU PRACY PRZED ROKIEM

- 85. Zadaniem ankietera w pytaniu 85 jest ustalenie, jaka była sytuacja zawodowa respondenta przed rokiem**, tzn. czy respondent był osobą pracującą (także dorywczo lub na czarno - odp.1), bezrobotną (odp.2) czy bierną zawodowo (odp. od 3 do 8). Jeśli sytuacja respondenta rok temu może być opisana poprzez dwie odpowiedzi (np. respondent rok temu przebywał na emeryturze, ale jednocześnie pracował), należy wybrać odpowiedź o niższym numerze.

Odpowiedź na pyt.85 powinna być zakreślana zgodnie z subiektywnym odczuciem respondenta, dlatego też odp.5 „*niepełnosprawność*” nie musi być potwierdzona posiadaniem (rok temu lub obecnie) przez respondenta odpowiedniego orzeczenia o niepełnosprawności.

- 86. Pytanie 86 jest skierowane do osób, które w pyt.85 zaznaczyły odp.1, czyli miały pracę przed rokiem.** W tym pytaniu należy zaznaczyć, korzystając z definicji zawartych w § 21 pkt 12, jaki status zatrudnienia posiadał respondent w pracy wykonywanej rok przed badaniem.
- 87. Pytanie 87** należy zadawać tylko osobom, które przed rokiem pracowały na własny rachunek, tzn. osobom, które w pyt.86 udzieliły odpowiedzi o symbolu 1.

Celem pytania jest ustalenie, czy osoby te były pracodawcami, tzn. czy przed rokiem zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego (definicja pracownika najemnego zawarta jest w § 21 pkt 12).

UWAGA!

- Jeżeli przed rokiem małżeństwo prowadziło wspólnie firmę i zatrudniało pracowników najemnych, to odp.1 „*tak*” należy zaznaczyć tylko jednemu z małżonków (jedna firma = jeden pracodawca).
- Osoby, które przed rokiem prowadziły własną działalność jako jednoosobowy podmiot gospodarczy po wymuszeniu zarejestrowania przez wcześniejszego pracodawcę powinny mieć zaznaczoną odpowiedź „*nie*” o symbolu 2.

88. Przy wypełnianiu **pytania 88** należy korzystać z wyjaśnień do pytania 38 zawartych w § 21 pkt 38.

89. Pytanie 89 dotyczy tylko osób, które pracowały w **2005 roku** we wszystkich rodzajach działalności gospodarki narodowej i były jednocześnie ubezpieczone w ZUS-ie, z tym że w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczy osób mających status pracownika cywilnego. **Dla osób, których to pytanie nie dotyczy np. pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych i ubezpieczonych wyłącznie w KRUS - należy zaznaczyć odp.4.**

Celem pytania 89 jest uzyskanie informacji o:

- ogólnej liczbie osób, która w 2005 roku była poszkodowana w wypadku przy pracy lub w wypadku traktowanym na równi z wypadkiem przy pracy
- oraz
- o liczbie osób poszkodowanych w wypadku przy pracy powodującym zwolnienie lekarskie do 3 dni lub nie powodującym absencji (**odpowiedź 1**),
 - o liczbie osób, która otrzymała zwolnienie lekarskie na 4 dni i więcej (**odpowiedź 2**),
 - o liczbie osób, które nie były poszkodowane w wypadku przy pracy (**odpowiedź 3**).

UWAGA!

Dla osób w wieku 65 lat i więcej (zarówno mężczyzn, jak i kobiet) należy przejść do pytania 108

EDUKACJA W SYSTEMIE SZKOLNYM

Pytania o edukację w systemie szkolnym dotyczą osób w wieku 15-64 lata

90. Celem **pytania 90** jest ustalenie, czy w ciągu ostatnich 4 tygodni **respondent był lub nadal jest uczniem lub studentem**. Odpowiedź o symbolu 1 „*tak, jestem uczniem (uczennicą) / studentem (studentką)*” należy zaznaczyć osobom, które nadal się uczą lub studiują, natomiast odpowiedź o symbolu 2 „*tak, był(a)m uczniem (uczennicą) / studentem (studentką)*” należy zaznaczyć osobom, które obecnie już się nie uczą ani nie studiują, ale uczyły się bądź studiowały w ciągu ostatnich 4 tygodni. Odpowiedź o symbolu 1 lub 2 należy zaznaczyć również wówczas, gdy respondent uczy się (uczył się) lub studiuje (studiował) w systemie wieczorowym lub zaocznym.

Osoba, która udzieli odpowiedzi o symbolu 2 przechodzi do pytania 93, natomiast osoba, która udzieli odpowiedzi o symbolu 3 „*nie*”, przechodzi do pytania 94.

UWAGA!

Pytanie 90 może budzić wątpliwości w przypadku np. maturzystów (licealistów) ankietowanych w okresie maj/czerwiec. Przyjmuje się, że ukończony poziom wykształcenia powinien być udokumentowany świadectwem ukończenia szkoły, zatem dopóki osoba nie otrzyma świadectwa, pozostaje nadal uczniem. Podobnie należy traktować studentów, którzy uzyskali już absolutorium i czekają na obronę pracy.

W okresie wakacyjnym w przypadku osób, które przechodzą z jednego poziomu nauki na drugi, jeżeli respondent wie, że został przyjęty na wyższy poziom nauki, powinien odpowiedzieć, że jest uczniem (odp.1). Jeżeli natomiast respondent będzie dopiero zdawał egzaminy wstępne, a więc jeszcze nie wie, czy będzie kontynuował naukę na wyższym poziomie, powinien zaznaczyć odpowiedź 2, jeśli był uczniem lub studentem w ciągu ostatnich 4 tygodni, a jeśli nie – odpowiedź 3. Osoba taka powinna być traktowana jako absolwent, który może poszukiwać pracy.

- 91. Celem pytania 91 jest ustalenie poziomu edukacji, na którym respondent obecnie zdobywa wykształcenie (tzn. uczy się bądź studiuje).** Ankieter powinien zwrócić uwagę, że odpowiedź „w szkole wyższej” jest niewystarczająca ze względu na szczegółowy podział poziomów edukacji powyżej szkoły policealnej. Licea profilowane ankieter powinien symbolizować jako licea ogólnokształcące.

UWAGA!

Jeśli osoba uczy się równolegle w dwóch szkołach (np. dwa kierunki studiów – jeden na poziomie licencjackim, a drugi – magisterskim), należy zaznaczyć tę szkołę, która jest dla niej ważniejsza. Jeśli respondent ma trudności z wyborem szkoły, należy zaznaczyć tę, która daje wyższy poziom edukacji.

- 92. Celem pytania 92 jest zdobycie informacji o dziedzinie, w której respondent się obecnie kształci.**

Ankieter powinien zaznaczyć jeden z symboli odpowiadający kierunkowi kształcenia. W przypadku, gdy respondent nie potrafi określić dziedziny, w jakiej się kształci, ankieter powinien zadać pytanie pomocnicze o rodzaj szkoły.

W przypadku szkoły podstawowej, gimnazjum, liceum ogólnokształcącego należy zakreślić odpowiedź „programy ogólne” (symbol **000**). Jeżeli odpowiedź na to pytanie nie okaże się pomocna – należy zakreślić symbol **900** – „nie umiem określić”, jednak symbol ten powinien być stosowany jak najrzadziej.

Klasyfikację dziedzin kształcenia opracowano na podstawie ISCED 1997 (Międzynarodowych Norm Klasyfikacji Kształcenia), wykorzystując przede wszystkim szerokie grupy na poziomie jednego znaku kodu dziedziny (pozostałe znaki uzupełniono zerami): 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800.

Wyjątek stanowią dwie grupy dziedzin: 1) *Nauki humanistyczne, nauka o językach, sztuka* (**kod 200**), z której wyodrębniono dziedzinę *Języki obce* (kod 222) oraz 2) *Nauki ścisłe, matematyka i informatyka* (**kod 400**), z której wydzielono trzy dziedziny kodowane na poziomie dwóch znaków (trzeci znak to zero) – *Nauki biologiczne* (kod 420), *Nauki fizyczne* (kod 440) oraz *Matematyka, statystyka* (kod 460), a także dwie dziedziny kodowane na najbardziej szczegółowym poziomie trzech znaków – *Informatyka* (kod 481) i *Zastosowania komputerów* (kod 482).

Obowiązuje zasada, że dziedzina jest kodowana na najbardziej szczegółowym poziomie z odpowiadających kierunkowi (specjalności) kształcenia respondenta i tylko raz. Dlatego respondenci kształcący się w dziedzinie *Języki obce* powinni otrzymać kod 222 (a nie 200). Pozostali, którzy kształcą się w dziedzinie *Nauki*

humanistyczne, nauka o językach, sztuka otrzymają kod 200. W przypadku grupy dziedzin *Nauki ścisłe, matematyka, informatyka* należy w pierwszej kolejności zakodować dziedziny *Informatyka* (481) oraz *Zastosowania komputerów* (482), a jeżeli żadna z nich nie określa kierunku kształcenia respondenta, należy rozważyć dziedziny: *Nauki biologiczne* (420), *Nauki fizyczne* (440) oraz *Matematyka, statystyka* (460). Dla innych kierunków (specjalności) z omawianej szerokie poszukuje pracy j dziedziny przewidziano kod 400.

Kody pozostałych dziedzin kształcenia poza wymienionymi wyjątkami różnią się jedynie pierwszym znakiem (drugi i trzeci są uzupełnione zerami).

Jeżeli dziedzina, w której kształci się respondent, stanowi kombinację dwóch (lub więcej) wymienionych w klasyfikacji grup, to należy zakodować tę dziedzinę, w której kształcenie trwa (będzie trwało) dłużej. W przypadku, gdy kształcenie trwa tyle samo, należy zakodować tę dziedzinę, która ma mniejszy stopień szczegółowości kodowania (kod jedno- lub dwuznakowy).

W celu ułatwienia wyboru odpowiedniej grupy dziedzin przedstawiono bardziej szczegółowy opis kierunków (specjalności) należących do dziedziny o określonym kodzie.

100 - *Kształcenie nauczycieli, pedagogika* - grupa ta obejmuje kształcenie nauczycieli do nauczania na różnych poziomach edukacji przedmiotów ogólnych, zawodowych i innych (np. języki, sztuka), a także naukę o kształceniu.

222 - *Języki obce* - obejmuje filologię i językoznawstwo w zakresie języków obcych.

200 - *Nauki humanistyczne, nauka o językach, sztuka* - ta szeroka dziedzina obejmuje sztuki piękne (np. malarstwo, rzeźba), muzykę i sztuki sceniczne (np. aktorstwo, taniec, cyrk, reżyseria), techniki audiowizualne i produkcję medialną (np. fotografia, organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej, reżyseria dźwięku), projektowanie i wzornictwo, rzemiosło (artystyczne), religię, filologię polską, historię i archeologię, filozofię i etykę.

300 - *Nauki społeczne, ekonomia, prawo* - jest to szeroka dziedzina obejmująca takie kierunki i specjalności kształcenia, jak: psychologia, socjologia i badania kulturoznawcze, nauki polityczne, ekonomia, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, bibliotekarstwo, informacja, archiwistyka, handel, marketing i reklama, finanse, bankowość i ubezpieczenia, rachunkowość i podatki, zarządzanie i administracja, obsługa sekretarska i biurowa, prawo (administracyjne, handlowe, pracy, kryminologia).

420 - *Nauki biologiczne* - dziedzina ta obejmuje biologię (biochemię w naukach biologicznych, biofizykę, mikrobiologię, zoologię) oraz nauki o środowisku (ekologię).

440 - *Nauki fizyczne* – kod ten obejmuje takie kierunki i specjalności kształcenia, jak: fizyka (astronomia, fizyka molekularna i techniczna, optyka), chemia i biochemia w naukach chemicznych, nauki o Ziemi (geodezja, geografia, geologia, oceanografia).

460 - *Matematyka, statystyka* - w tej dziedzinie kształcenia uwzględnia się matematykę, badania operacyjne, analizę numeryczną, statystykę i nauki pokrewne.

481 - *Informatyka* – dziedzina ta obejmuje administrację sieci, analizę i projektowanie systemów komputerowych, systemy operacyjne.

482 - *Zastosowania komputerów* - obejmuje kształcenie w zakresie baz danych, programów obsługi Internetu, rozwoju oprogramowania.

400 - *Nauki ścisłe, matematyka i informatyka* - ten kod należy wpisać tylko w przypadku, gdy kierunek mieszczący się w tej grupie nie mógł być zakodowany na opisanym wcześniej, bardziej szczegółowym poziomie.

500 - Inżynieria, procesy produkcyjne i budownictwo - jest to grupa dziedzin kształcenia obejmująca m.in. następujące kierunki i specjalności: przemysł maszynowy i metalurgiczny, elektryczność i energetyka, elektronika i automatyzacja, procesy chemiczne, pojazdy mechaniczne, statki i samoloty, produkcja i przetwórstwo, górnictwo i kopalnictwo, architektura i urbanistyka, budownictwo i budownictwo lądowe.

600 - Rolnictwo i weterynaria - obejmuje kształcenie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, ogrodnictwa, leśnictwa, rybołówstwa oraz weterynarii.

700 - Zdrowie i opieka społeczna - w tej grupie uwzględnia się medycynę (np. anestezjologia, chirurgia, położnictwo, psychiatria), pielęgniarstwo, diagnostykę medyczną, terapię i rehabilitację, farmację, opiekę nad dziećmi i młodzieżą oraz pomoc społeczną.

800 - Usługi - grupa obejmuje kształcenie w dziedzinie usług indywidualnych dla ludności, hoteli i restauracji, podróży, turystyki i wczasów, nauki o sporcie i kulturze fizycznej, usług domowych, usług transportowych, ochrony środowiska, ochrony osób i mienia, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz sił zbrojnych i obrony kraju.

000 Programy ogólne – kod ten należy przypisać osobom, które uzyskały tylko wykształcenie ogólne na poziomie podstawowym lub średnim.

900 - Nieznane (odpowiedź: „nie umiem określić”) - kod ten dotyczy przypadków, gdy brak jest jakichkolwiek informacji na temat dziedziny kształcenia (kierunku, specjalności), nie wiadomo również czy było to kształcenie ogólne czy o profilu zawodowym lub innym.

93. Celem pytania 93 jest określenie systemu nauczania, w jakim respondent uczy się (bądź studiuje) lub uczył się (lub studiował) w ciągu ostatnich 4 tygodni.

W przypadku, gdy respondent twierdzi, że żadna z odpowiedzi o symbolach od 1 do 3 nie odpowiada jego systemowi nauki, to oprócz zakreślenia symbolu 4, należy wpisać nazwę systemu edukacji podawanego przez respondenta.

94. W pytaniu 94 tym należy ustalić, kiedy respondent zdobył obecny poziom wykształcenia (określony w Kartotece ZG w dziale 1A cz. 1 rubr.7). Chodzi o zbadanie, czy miało to miejsce w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a jeśli tak, to czy w **bieżącym roku kalendarzowym (odp.1) czy w poprzednim roku (odp.2).**

Osoby, które uzyskały obecny poziom wykształcenia dawniej powinny mieć zakreśloną odp.3 i przejść do pytania 95.

95. W **pytaniu 95** należy wpisać rok, w którym respondent ukończył szkołę nadającą mu obecny (posiadany) poziom wykształcenia (określony jw. w Kartotece ZG).

96. Celem **pytania 96** jest ustalenie **dziedziny ukończonego wykształcenia** uzyskanego przez respondenta w szkole o najwyższym poziomie edukacji, wymienionego wcześniej w Kartotece ZG (dział 1A część 1 rubryka 7) i o którym mowa w pytaniu 94 lub 95 ankiety ZD.

W pytaniu tym obowiązują takie same zasady postępowania jak w pytaniu 92.

UWAGA!

W przypadku, gdy respondent ukończył kilka fakultetów (kierunków) szkół na tym samym poziomie edukacji, to powinien podać tu dziedzinę ostatnio ukończonego kierunku.

Symbol **900** należy zakreślić również w przypadku, gdy respondent nie posiada wykształcenia szkolnego.

EDUKACJA W SYSTEMIE POZASZKOLNYM

97. W pytaniu 97 chodzi o wyodrębnienie osób, które w ciągu ostatnich 4 tygodni uczestniczyły w jakimkolwiek doszktałcaniu poza systemem szkolnym.

Doszktałcanie w systemie pozaszkolnym obejmuje zajęcia edukacyjne prowadzone w formie kursów, instruktaży (w miejscu pracy lub poza nim), seminariów, konferencji lub wykładów, na które respondent zgłosił się i w których uczestniczył (również korespondencyjnie), a także lekcje pobierane prywatnie (np. języków obcych). **Uwzględniane tu są wszelkiego rodzaju szkolenia prowadzone pod kierunkiem nauczyciela (wykładowcy).** Zajęcia mogą mieć charakter kursów lub szkoleń doskonalących kwalifikacje zawodowe i mogą prowadzić do uzyskania umiejętności potrzebnych w życiu społecznym (np. kurs samoobrony) lub dla osobistych korzyści, własnego rozwoju intelektualnego lub hobby (np. kurs gotowania, wykłady z historii sztuki, kurs modelarstwa).

Osoby, które w ciągu ostatnich 4 tygodni nie uczestniczyły w doszktałcaniu w systemie pozaszkolnym (odpowiedź o symbolu 2 – „nie”), przechodzą do pytania 106.

98. Celem pytania 98 jest uzyskanie informacji o łącznej liczbie godzin nauki poświęconej w ciągu ostatnich 4 tygodni na doszktałcanie, o którym mowa w pytaniu 97. Powinny tutaj być wzięte pod uwagę wszystkie szkolenia, w których respondent uczestniczył w tym czasie. Jeżeli szkolenie rozpoczęło się wcześniej, to do łącznej liczby godzin należy wliczyć tylko te godziny, które miały miejsce w ciągu ostatnich 4 tygodni.

Jeżeli szkolenia odbywały się regularnie przez kilka dni w określonych godzinach, to wystarczy przemnożyć liczbę dni trwania zajęć przez liczbę godzin. Nie jest konieczne odliczanie krótkich przerw między kolejnymi wykładami w danym dniu, natomiast nie należy wliczać godzin wolnych od zajęć spędzonych w delegacji, czasu poświęconego na dojazdy oraz na odrabianie prac domowych.

Pytania od 99 do 105 dotyczą ostatnio odbywanego szkolenia.

W przypadku, gdy co najmniej dwa szkolenia odbywały się jednocześnie, o ustaleniu kolejności decyduje termin rozpoczęcia szkolenia. **Za ostatnio odbywane szkolenie** należy uznać to, które rozpoczęło się później.

99. W pytaniu 99 pytamy respondenta o cel ostatnio odbywanego szkolenia. Odpowiedź o symbolu 1 możemy zaznaczyć w sytuacji, gdy respondent podjął naukę na kursie w celu zdobycia pierwszych kwalifikacji zawodowych. Odpowiedź o symbolu 2 możemy zakreślić osobom, które doskonalały posiadane już kwalifikacje (np. podnoszą poziom znajomości języka obcego, poznają drugi program komputerowy lub uczą się obsługi innej maszyny). Odpowiedź o symbolu 3 dotyczy osób, które rozpoczęły doszktałcanie w celu zmiany posiadanych kwalifikacji lub zdobycia nowych umiejętności. Sytuacja ta najczęściej odnosi się do osób, które chcą zmienić pracę lub już ją zmieniły i w związku z tym muszą zmienić swoje kwalifikacje. Jeśli respondent podjął jakiś kurs tylko ze względu na swoje zainteresowania, aby coś więcej wiedzieć dla samego siebie, to wtedy należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 4 – „zainteresowania własne”.

100. Pytanie 100 ma na celu ustalenie dziedziny ostatnio odbywanego szkolenia. W pytaniu tym obowiązują takie same zasady postępowania jak w pytaniu 92.

Poniżej znajdują się przykładowe szkolenia z przypisaną im dziedziną:

- kursy związane z planem rozwoju nauczyciela, kursy dotyczące pedagogiki nauczania początkowego oraz nauczania przedszkolnego (**Kształcenie nauczycieli, pedagogika – 100**),

- kurs nauki języka angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego itd., kursy przygotowujące do First Cambridge Certificate lub podobne, pozwalające na uzyskanie dokumentu potwierdzającego znajomość języka obcego (**Języki obce – 222**),
- kurs szybkiego czytania, kurs czytania ze zrozumieniem (dotyczy to języka ojczystego), kurs tańca, kurs fotografii, kurs projektowania wnętrz (**Nauki humanistyczne, nauka o językach, sztuka – 200**),
- kurs księgowości, kurs obsługi sekretariatu, kurs obsługi klienta, aplikacje prawnicze, kurs marketingu, kurs zarządzania zasobami ludzkimi (**Nauki społeczne, ekonomia, prawo – 300**),
- kurs administratora sieci, kurs projektowania systemów komputerowych / systemów operacyjnych (**Informatyka – 481**),
- kurs obsługi programów komputerowych (np. edytor tekstu MS Word, arkusz kalkulacyjny MS Excel), kurs obsługi bazy danych, kurs obsługi programów związanych z Internetem (np. zakładanie stron internetowych) (**Zastosowania komputerów – 482**),
- kursy uprawniające do obsługi specjalistycznego sprzętu w budownictwie, dotyczące obsługi maszyn i urządzeń takich jak: dźwig, żuraw, wózek widłowy, kursy z zakresu bezpieczeństwa pracy w trudnych warunkach tj. na wysokości, pod ziemią, kursy dotyczące szycia, wyszywania oraz haftowania /w pracach przemysłowych/, kursy modelarstwa (**Inżynieria, procesy produkcyjne, budownictwo – 500**),
- kursy organizowane przez Urzędy Gmin oraz Ośrodki Doradztwa Rolniczego, dotyczące nowości na rynku mechanizacji, nasiennictwa, technik upraw itp. (**Rolnictwo, weterynaria – 600**),
- kursy dotyczące specjalizacji wykonywanego zawodu w medycynie, kurs pierwszej pomocy, kurs sanitariusza, kurs rehabilitacji, masażysty (**Zdrowie, opieka społeczna – 700**),
- kurs gotowania (w hotelach, restauracjach, ale też na potrzeby gospodarstwa domowego), kursy kroju i szycia, wyszywania, haftowania (jeżeli wiedza z tego kursu wykorzystywana będzie do świadczenia usług indywidualnych lub na potrzeby gospodarstwa domowego), kurs samoobrony, kursy dotyczące rekreacji /brydż, szachy/ (**Usługi – 800**).

101. Celem pytania 101 jest ustalenie w jakiej formie odbywało się ostatnie szkolenie, w którym uczestniczył respondent.

Odpowiedź o symbolu 1 – „*w formie wykładów*” należy zaznaczyć w przypadku zajęć prowadzonych przez wykładowcę dla kilku lub kilkunastu uczestników. Kursy takie zwykle kończą się jakimś testem lub egzaminem. Można powiedzieć, że ten rodzaj zajęć jest podobny do zajęć szkolnych. Odpowiedź o symbolu 2 – „*na stanowisku pracy*” dotyczy kursów, w czasie których odbywają się wyłącznie zajęcia praktyczne (np. nauka obsługi maszyn czy urządzeń). Seminaria i konferencje (odp.3) są zwykle prowadzone dla większej liczby uczestników niż wykłady i odbywają się rzadziej. Odpowiedź 4 dotyczy szkoleń, które łączą ze sobą zajęcia teoretyczne z praktycznymi. Odpowiedź 5 – „*poprzez samokształcenie kierowane*” zakreśla się osobom, które nie uczestniczą w żadnych z wyżej wymienionych form zajęć, lecz same uczą się np. języka obcego korespondencyjnie lub pod kierunkiem korepetytora.

102. W pytaniu 102 należy ustalić, z czyjej inicjatywy respondent podjął szkolenie.

Odpowiedź o symbolu 1 – „*zorganizowane przez zakład pracy*” należy również zaznaczyć osobom, które zostały skierowane na kurs przygotowawczy przed rozpoczęciem pracy.

103. Pytanie 103 ma na celu uzyskanie informacji, czy ostatnio odbywane przez respondenta **szkolenie odbywało się w czasie płatnych godzin pracy**.

Odpowiedzi o symbolach od 1 do 4 dotyczą sytuacji, kiedy respondent jednocześnie pracował i doksztalał się. Jeśli respondent nie miał pracy w czasie, gdy uczestniczył w szkoleniu, wówczas należy zaznaczyć odpowiedź o **symbolu 5**.

W przypadku, gdy **czas trwania zajęć szkoleniowych** mieścił się **w całości** w czasie normalnych płatnych godzin pracy należy podać odpowiedź, że kształcenie odbywało się *wyłącznie w czasie płatnych godzin pracy (symbol 1)*. Odpowiedź tę należy również zaznaczyć, jeżeli szkolenie odbywało się poza godzinami pracy, ale czas ten został zwrócony pracownikowi w postaci wolnych godzin lub został opłacony. Jeżeli **większość** czasu trwania zajęć mieściła się w regularnym czasie pracy lub została zwrócona pracownikowi w postaci wolnych godzin albo opłacona, to prawidłowa jest odpowiedź – kształcenie odbywało się *głównie w czasie płatnych godzin pracy (symbol 2)*.

Osoby pracujące na rachunek własny należy traktować podobnie jak zatrudnione, natomiast osoby pomagające w prowadzeniu rodzinnej działalności (bez umownego wynagrodzenia), uczestniczące w kształceniu powinny mieć zaznaczone określenie *wyłącznie poza płatnymi godzinami pracy (symbol 4)*.

Jeżeli dana osoba przez część trwania kształcenia miała pracę, a przez drugą pozostawała bez pracy, to należy wziąć pod uwagę dłuższy okres (w ciągu badanych 4 tygodni). Jeżeli okres pozostawania bez pracy był dłuższy – należy zaznaczyć *osoba nie pracowała w czasie odbywania szkolenia (symbol 5)*.

104. Celem pytania 104 jest określenie czasu trwania doksztalcenia. Należy tu uwzględnić cały okres od rozpoczęcia kursu do planowanego jego zakończenia. Na przykład jeżeli szkolenie zaczęło się we wrześniu i ma zakończyć się w lutym następnego roku, to należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 4 – *„3 miesiące lub dłużej, ale krócej niż 6 miesięcy”*.

105. Celem pytania 105 jest określenie źródeł finansowania doksztalcenia. Respondentom, którzy uczestniczyli w finansowaniu kosztów szkolenia (całkowicie lub częściowo) należy zaznaczyć odpowiedź o symbolu 1. Tę odpowiedź należy zaznaczyć również wówczas, gdy koszty szkolenia pokrywane były całkowicie lub częściowo przez rodzinę respondenta. Natomiast osobom korzystającym z doksztalcenia całkowicie bezpłatnie należy zakreślić odpowiedź o symbolu 2.

UWAGA!

Dla kobiet w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyzn w wieku 65 lat i więcej należy przejść do pytania 108

REJESTRACJA W URZĘDZIE PRACY

106. W pytaniu 106 należy ustalić, czy respondent jest zarejestrowany jako bezrobotny w powiatowym urzędzie pracy. Ankieter powinien pamiętać, że odpowiedź o symbolu 1 „tak” zaznaczamy tylko wtedy, gdy respondent jest zarejestrowany jako bezrobotny.

Osoby zarejestrowane w urzędzie pracy, które:

- zostały skierowane na szkolenie,
- absolwenci skierowani na staż do pracodawcy

nie są zaliczane w statystyce urzędów pracy do bezrobotnych. Osobom tym należy w pyt.106 zakreślić **odpowiedź o symbolu 2**.

- 107. W pytaniu 107** należy ustalić, czy respondent zarejestrowany w urzędzie pracy jako bezrobotny (pyt.106 odp.1) **otrzymuje zasiłek dla bezrobotnych.**

INNE

- 108. Pytanie 108** zadawane jest wszystkim respondentom i należy w nim zaznaczyć, od kogo ankieter uzyskał informacje w trakcie przeprowadzania wywiadu.

xxx

Po zakończeniu wywiadu w miejscu na uwagi ankieter powinien wpisać swój numer w lewym dolnym rogu, złożyć czytelny podpis (imię i nazwisko) oraz wpisać datę przeprowadzenia wywiadu.

Wykaz krajów europejskich wraz z regionami
dotyczy pytania 18c

AUSTRIA

11 Burgenland	31 Oberösterreich
12 Niederösterreich	32 Salzburg
13 Wien	33 Tirol
21 Kärnten	34 Vorarlberg
22 Steiermark	

BELGIA

10 Région de Bruxelles-Capitale	31 Prov. Brabant Wallon
21 Prov. Antwerpen	32 Prov. Hainaut
22 Prov. Limburg (B)	33 Prov. Liège
23 Prov. Oost-Vlaanderen	34 Prov. Luxembourg (B)
24 Prov. Vlaams-Brabant	35 Prov. Namur
25 Prov. West-Vlaanderen	

BULGARIA

01 Severozapaden	04 Yugozapaden
02 Severen tsentralen	05 Yuzhen tsentralen
03 Severoiztochen	06 Yugoiztochen

FINLANDIA

13 Itä-Suomi	1A Pohjois-Suomi
18 Etelä-Suomi	20 Åland
19 Länsi-Suomi	

FRANCJA

10 Île de France	53 Poitou-Charentes
21 Champagne-Ardenne	61 Aquitaine
22 Picardie	62 Midi-Pyrénées
23 Haute-Normandie	63 Limousin
24 Centre	71 Rhône-Alpes
25 Basse-Normandie	72 Auvergne
26 Bourgogne	81 Languedoc-Roussillon
30 Nord – Pas-de-Calais	82 Provence-Alpes-Côte d'Azur
41 Lorraine	83 Corse
42 Alsace	91 Guadeloupe
43 Franche-Comté	92 Martinique
51 Pays de la Loire	93 Guyane
52 Bretagne	94 Réunion

GRECJA

11 Anatoliki Makedonia, Thraki	24 Sterea Ellada
12 Kentriki Makedonia	25 Peloponnisos
13 Dytiki Makedonia	30 Attiki
14 Thessalia	41 Voreio Aigaio
21 Ipeiros	42 Notio Aigaio
22 Ionia Nisia	43 Kriti
23 Dytiki Ellada	

HISZPANIA

11 Galicia
12 Principado de Asturias
13 Cantabria
21 País Vasco
22 Comunidad Foral de Navarra
23 La Rioja
24 Aragón
30 Comunidad de Madrid
41 Castilla y León
42 Castilla-La Mancha

43 Extremadura
51 Cataluña
52 Comunidad Valenciana
53 Illes Balears
61 Andalucía
62 Región de Murcia
63 Ciudad Autónoma de Ceuta
64 Ciudad Autónoma de Melilla
70 Canarias

IRLANDIA

01 Border, Midland and Western
02 Southern and Eastern

NIDERLANDY (HOLANDIA)

11 Groningen
12 Friesland
13 Drenthe
21 Overijssel
22 Gelderland
23 Flevoland

31 Utrecht
32 Noord-Holland
33 Zuid-Holland
34 Zeeland
41 Noord-Brabant
42 Limburg (NL)

NIEMCY

11 Stuttgart
12 Karlsruhe
13 Freiburg
14 Tübingen
21 Oberbayern
22 Niederbayern
23 Oberpfalz
24 Oberfranken
25 Mittelfranken
26 Unterfranken
27 Schwaben
30 Berlin
41 Brandenburg - Nordost
42 Brandenburg - Südwest
50 Bremen
60 Hamburg
71 Darmstadt
72 Gießen
73 Kassel
80 Mecklenburg-Vorpommern
91 Braunschweig

92 Hannover
93 Lüneburg
94 Weser-Ems
A1 Düsseldorf
A2 Köln
A3 Münster
A4 Detmold
A5 Arnsberg
B1 Koblenz
B2 Trier
B3 Rheinhessen-Pfalz
C0 Saarland
D1 Chemnitz
D2 Dresden
D3 Leipzig
E1 Dessau
E2 Halle
E3 Magdeburg
F0 Schleswig-Holstein
G0Thüringen

NORWEGIA

01 Oslo og Akershus
02 Hedmark og Oppland
03 Sør-Østlandet
04 Agder og Rogaland

05 Vestlandet
06 Trøndelag
07 Nord-Norge

PORTUGALIA

11 Norte
15 Algarve
16 Centro
17 Lisboa

18 Alentejo
20 Região Autónoma dos Açores
30 Região Autónoma da Madeira

REPUBLIKA CZESKA

01 Praha
02 Stredni Cechy
03 Jihozapad
04 Severozapad

05 Severovychod
06 Jihovychod
07 Stredni Morava
08 Moravskoslezsko

RUMUNIA

01 Nord-Est
02 Sud-Est
03 Sud
04 Sud-Vest

05 Vest
06 Nord-Vest
07 Centru
08 Bucuresti

SŁOWACJA

01 Bratislavsky
02 Zapadne Slovensko

03 Stredne Slovensko
04 Vychodne Slovensko

SZWAJCARIA

01 Région lémanique
02 Espace Mittelland
03 Nordwestschweiz
04 Zürich

05 Ostschweiz
06 Zentralschweiz
07 Ticino

SZWECJA

01 Stockholm
02 Östra Mellansverige
04 Sydsverige
06 Norra Mellansverige

07 Mellersta Norrland
08 Övre Norrland
09 Småland med öarna
0A Västsverige

TURCJA

10 Istanbul
21 Tekirdag
22 Balikesir
31 Izmir
32 Aydin
33 Manisa
41 Bursa
42 Kocaeli
51 Ankara
52 Konya
61 Antalya
62 Adana
63 Hatay

71 Kirikkale
72 Kayseri
81 Zonguldak
82 Kastamonu
83 Samsun
90 Trabzon
A1 Erzurum
A2 Agri
B1 Malatya
B2 Van
C1 Gaziantep
C2 Sanliurfa
C3 Mardin

WĘGRY

01 Közép-Magyarország
02 Közép-Dunántul
03 Nyugat-Dunántul
04 Dél-Dunántul

05 Észak-Magyarország
06 Észak-Alföld
07 Dél-Alföld

WIELKA BRYTANIA

C1 Tees Valley and Durham
C2 Northumberland and Tyne and Wear
D1 Cumbria
D2 Cheshire
D3 Greater Manchester
D4 Lancashire
D5 Merseyside
E1 East Riding and North Lincolnshire
E2 North Yorkshire
E3 South Yorkshire
E4 West Yorkshire
F1 Derbyshire and Nottinghamshire
F2 Leicestershire, Rutland and Northamptonshire
F3 Lincolnshire
G1 Herefordshire, Worcestershire and Warwickshire
G2 Shropshire and Staffordshire
G3 West Midlands
H1 East Anglia
H2 Bedfordshire and Hertfordshire

H3 Essex
I1 Inner London
I2 Outer London
J1 Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire
J2 Surrey, East and West Sussex
J3 Hampshire and Isle of Wight
J4 Kent
K1 Gloucestershire, Wiltshire and North Somerset
K2 Dorset and Somerset
K3 Cornwall and Isles of Scilly
K4 Devon
L1 West Wales and The Valleys
L2 East Wales
M1 North Eastern Scotland
M2 Eastern Scotland

M3 South Western Scotland
M4 Highlands and Islands
N0 Northern Ireland

WŁOCHY

C1 Piemonte
C2 Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste
C3 Liguria
C4 Lombardia
D1 Provincia Autonoma Bolzano/Bozen
D2 Provincia Autonoma Trento
D3 Veneto
D4 Friuli-Venezia Giulia
D5 Emilia-Romagna
E1 Toscana
E2 Umbria

E3 Marche
E4 Lazio
F1 Abruzzo
F2 Molise
F3 Campania
F4 Puglia
F5 Basilicata
F6 Calabria
G1 Sicilia
G2 Sardegna

W pozostałych krajach europejskich, które nie zostały wymienione powyżej, nie jest konieczne uzyskiwanie informacji na temat regionu.

Notatki ankietera